

VI. MŰHELY

(Rovatvezető: PARÁDI Ákos)

BODA József

Kék sapkában, Ázsiában.

DOI : 10.31628/RTH.XXX.2020.59-60N.173-208P

Azsia az öt lakott kontinens közül minden bizonnyal a legnépesebb. Ezen a hatalmas földrészen két olyan ország is van, amely több mint 1 000 000 000 lakossal rendelkezik.¹ Az eltelt 75 év során a kontinens népeinek háborúkkal, konfliktusokkal, népiirtásokkal kellett szembenéznie.

A II. világháború utáni világ két részre szakadt. Az egyik oldal vezető állama az Amerikai Egyesült Államok volt, a másik oldal pedig a Szovjetunió befolyása alatt állt. Kínában tovább folytatódott a polgárháború (1927-1950), a Kínai Népköztársaság és a Kínai Köztársaság (Tajvan) között, amelyet a mai napig nem zárt le sem fegyverszünet, sem béke megállapodás! Nem sokkal a második világégés után az ázsiai kontinensen több háborúra is sor került. Indonéziában függetlenségi háborúk (1945-1949) zajlottak, a holland gyarmatosítók ellen. Szintén hasonló céllal tört ki az első Indokínai-háború is (1946-1954), Franciaország gyarmati hadserege és a Ho Chi MINH vezette Liga Vietnám Függetlenségéért elnevezésű felszabadító erők között. India és Pakisztán szintén több háborút vívott egymás ellen (1947-1948, 1965, 1999) a vitatott helyzetű Dzsammu és Kasmir területek miatt. Szinte rögtön a II. világháború után megkezdődtek az összecsapások az arab országok és függetlenné vált Izrael között (1948, 1949-1967, 1968, 1973, 1974, 1978, 1982, 1987-1993, 2000, 2008-2009). Majd a Koreai-háború (1950-1953) következett, amely 3 000 000 fő áldozattal járt.

A húsz évig tartó Vietnami háború (1955-1975) az Amerikai Egyesült Államok és Észak-Vietnám között zajlott, melynek békés lezárásában magyar katonák és rendvédelmi szakemberek is részt vettek. A következő évben (1956) a Szezei válság kitörése során alakult ki nemzetközi fegyveres összecsapás, a Szezei-csatorna Egyiptom által történő államosítása miatt. Kína több határ menti országgal is fegyveres konfliktusba keveredett. Először Indiával (1962), majd a két kommunista állam Kína és a Szovjetunió között alakult ki határ menti fegyveres összecsapás (1969). Ide sorolható az is, hogy Kína Tibetet megszállta, (1950) majd annektálta. Cipruson a görög-török etnikai konfliktus

fegyveres harccá eszkalálódott (1974). Kambodzsa és Vietnám között tíz éves háború zajlott (1978-1989), amely azután a vietnami csapatok kivonulásával ért véget. A Vietnami Néphadsereg kambodzsai bevonulása egyenes következménye lett a Kína és Vietnám közötti háború (1979)

A Szovjetunió tíz éves háborúja Afganisztán ellen (1979-1989) a szovjet csapatok kudarcával végződött. Irak és Irán is súlyos áldozatokkal járó háborút folytatott (1980-1988) egymás ellen. Az Azerbajdzsán és Örményország közötti háború (1988-1994) is csak fegyverszünettel ért véget, békét a mai napig nem kötöttek.

Grúzia háborúi az elszakadást választó Dél-Oszétiával (1990-1992), és Abháziával (1992-1993) nem hozták meg a grúz vezetés által remélt eredményeket. Az Öbölháborúra Irak ellen (1991) Kuvait felszabadítása érdekében került sor. Kelet-Timorban az Indonéziától való függetlenné válás miatt törtek ki fegyveres harcok (1999).

Meg kell említenünk az Iszlám Állam nevű terrorszervezetet, amely Irak és Szíria területén folytatott harcokat (1999-2019), de Európában is hajtott végre terrorcselekményeket. Thaiföld és Kambodzsa között szintén határvita miatt került sor fegyveres összecsapásra (2001).

Az Amerikai Egyesült Államok háborúja Afganisztánban (2001-2020) 18 évig tartott, és nemrégén a fegyverszüneti egyezmény aláírásával zárult (2020. II. 29).

Az Irak elleni háborúra (2003-2011) szintén az Amerikai Egyesült Államok kezdeményezésére került sor, ENSZ* felhatalmazás nélkül. Grúzia és Oroszország között is kitört egy fegyveres konfliktus (2008), ami az oroszok számára gyors győzelmet hozott. Szíriában közel tíz éve polgárháború (2011-) zajlik, amelybe több ország fegyveresen is beavatkozott (Amerikai Egyesült Államok, Irán, Izrael, Oroszország, Törökország). Jemenben szintén belső háborús konfliktus (2014) zajlik, külföldi beavatkozással (Bahrein, Egyesült Arab Emírségek, Kuvait, Katar, Szaúdi-Arábia).

Nemzetközi szervezetek és tevékenységük az ázsiai béke megőrzése érdekében

A konfliktusok okán a kontinensen jelen vannak azok a hagyományos nemzetközi szervezetek, amelyek a világ más részein is kiveszik részüket a válságok kezeléséből, megoldásából, mint az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet-EBESZ*, az Egyesült Nemzetek Szervezete-ENSZ*, az Európai Unió-EU*, és az Észak-atlanti Szerződés Szervezete-NATO*, de aktívak a regionális szereplők, és ideiglenes helyi szervezetek is alakultak a közös érdekek mentén.

*Glosszárrium

Az Egyesült Nemzetek Szervezete* az ázsiai békefenntartásban hagyományosan jelentős szerepet tölt be.

Az ENSZ* 1945-ben történt létrehozása egy új korszak kezdetét jelentette a világközösség életében. Azzal, hogy elfogadták az ENSZ* alapokmányát és intézményesítették a nemzetközi együttműködés munkarendszerét, a kormányok kifejezték eltökéltségüket, hogy a nemzetek közötti kapcsolatokat olyan alapra helyezik, amely végképp különbözik attól, amely évszázadokon keresztül ismétlődő konfliktusokat és kimondhatatlan szenvedést okozott a világ népei számára. Közös elhatározásra jutottak a tekintetben, hogy véget vetnek a háború borzalmainak, az igazságossággal és a nemzetközi joggal összhangban erősítik a békét, tiszteletben tartják a nagy és kis nemzetek egyenlő jogait, előmozdítják a társadalmi haladást, megvédik az emberi jogokat és az ENSZ* e közös célok elérésére szolgáló lépései összehangolásának központjaiként történő felhasználását.

Az ENSZ* céljait az Alapokmány határozta meg.²

Az ENSZ* kiterjedt hatáskörű és sokféle specifikációval rendelkező szervezet, amelynek számos része foglalkozik a békefenntartás témájával. Ebből fakadóan ezen ENSZ* szervezetek az ázsiai békefenntartási tevékenységekben is jelentős szerepet valósítottak meg. Ezek a szervezetek:

- a Közgyűlés*;
- a Biztonsági Tanács*;
- a Békefenntartó Műveletek Különleges Bizottsága*;
- a Békeépítő Bizottság*;
- és a Titkárság*.

Az ENSZ* központja New Yorkban van. A világban zajló ENSZ* békeműveletek összehangolásáért, azok eredményes működéséért, a főtitkár egyik helyettese a felelős. A végrehajtás irányítását pedig a Békeműveleti Főosztály* valósítja meg, a Politikai és Békeépítő Ügyek Főosztálya * közreműködésével.

Az ENSZ*-en belül a békeműveletekkel foglalkozó szakmai szervezetek is kialakultak. E szervezetek a profiljuknak megfelelően közvetlen irányító munkát végeznek a békefenntartások területén.

A főtitkárhelyettesek közvetlen alárendeltségébe több, a békefenntartáshoz kapcsolódó ENSZ szervezeti egység tartozik:

- a Jogállamisági és Biztonsági Hivatal*, amely a Rendőri Osztályt*, az Igazságügyi és Büntetés-végrehajtási Szolgálat*, Lefegyverzési Leszerelési és Visszaállítás-kezelési Részleg*, a Biztonsági Szektor Reformjáért felelős Egység*, Aknaakció Szolgálat* szervezeti egységeket irányítja;

*Glosszárrium

- a Katonai Ügyek Hivatala*;
- a Politikai, Elemző és Kiképző Osztály*;
- a Műveleti Támogató Főosztály*;
- a Politikai és Békéépítő Főosztály*.

Az *Észak-atlanti Szerződés Szervezete NATO** az ázsiai válságkezelő tevékenység kulcsfontosságú résztvevője. Az NATO* az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 51. cikkelye alapján 1949. IV. 4-én kollektív katonai szövetségként jött létre. A szerződés határozatlan időre érvényes. A NATO*-nak jelenleg 30 tagállama van, alapvető célja — összhangban az ENSZ* alapokmányának elveivel — hogy politikai és katonai eszközökkel megvédje összes tagállamának szabadságát és biztonságát. A NATO* alapvető működési elve a közös elkötelezettség és a szuverén államok közötti kölcsönös együttműködés, a tagországok biztonságának oszthatatlanságán nyugszik. Legfőbb politikai döntéshozó szervezete az Észak-atlanti Tanács*, amelynek tagjai a tagállamok védelmi- és külügyminiszterei.³

A NATO*-ban több szervezet foglalkozik békeműveletekkel, rendfenntartással. A Varsó Szerződés felbomlásával a NATO* tagállamok új helyzet elé kerültek. Megszűnt a korábbi ellenségkép, viszont a tagállamok továbbra is egyben kívánták tartani a szervezetet. Új célokat és feladatokat kellett találni, amelyek azután a békefenntartás és a válságkezelés lettek. Ezekhez az új feladatokhoz elengedhetetlen volt a NATO* átalakítása. Létre kellett hozni a válságkezeléssel foglalkozó szervezeteket. Ezen feladatok először az 1991. évi stratégiai koncepcióban öltöttek testet.⁴

A NATO* bizottságai közül a Tanács Műveletek és Gyakorlatok Bizottsága* foglalkozik a válságkezeléssel, a békefenntartó és válságkezelő műveletekkel pedig a Politikai Bizottság*, amely az Észak-atlanti Tanács konzultációs fóruma és tanácsadó testülete, is foglalkozik békefenntartó és válságkezelő műveletekkel is.

Az Euróatlati Partnerségi Tanács* az a testület, amely felügyeli a NATO és együttműködő partnerei közötti párbeszéd, az együttműködés és konzultáció fejlesztését.

A válságkezelés képezi a NATO* egyik alapfeladatát, amely a szövetség 2010-es stratégiai koncepciójában található. Az eltelt harminc év során a NATO három kontinensen (Afrika, Ázsia, Európa) negyven műveletet, missziót vezetett. Ezek döntő többsége válságkezelő, békefenntartó művelet volt.⁵

A Balkánon az 1990 éves elejétől végrehajtott békétámogató művelet óta a NATO* mind a műveletek fajtáját, mind a reakálás idejét tekintve nagyot

*Glosszárrium

változott, fejlődött. A szervezet által végrehajtott feladatok típusa a válságkezelés szinte teljes területét átfogja, a fegyveres harctól a békefenntartásig, a képzésen keresztül a logisztikai, hírszerzési és humanitárius segítségnyújtásig. Napjainkban 20 000 katona vesz részt összetett (szárazföldi, légi, tengeri) NATO* missziókban. A NATO* jelenleg négy katonai missziót irányít. Ebből egy működik Ázsiában. Az Eltökélt Támogatás Misszió (Resolute Support Mission [RSM]). A missziót a NATO tagállamok hozták létre 2014 nyarán, melynek működtetése céljából Afganisztán képviselőjével szerződést kötöttek. A misszió a konkrét tevékenységét 2015-ben kezdte meg, melynek keretében képzést és tanácsadást nyújt az afganisztáni partnereinek. Az Eltökélt támogatás misszió közreműködik a nagyhatalmak térségben tevékenykedő más misszióival.

Az Európai Unió* is részt vesz az ázsiai válságok kezelésében. Európát ugyan a demokrácián és a gazdasági fejlődésen alapuló idealista békefelfogás jellemzi, ennek ellenére, mint regionális szervezet nem képes távol tartani magát a nemzetközi konfliktusoktól, mert a világban ható folyamatok befolyásolják Európa biztonságát, hatással vannak gazdasági és politikai stabilitására.

Az Európai Uniónak bár elsősorban Európában kellene garantálnia a békét és a biztonságot, a tagállamok a 2003-ban elfogadták és 2015-ben aktualizálták az Európai Biztonsági Stratégiát melyben meghatározták az Európai Unió biztonságának létrehozása felé vezető utat. Ebből fakadóan az Európai Uniónak arra kell törekednie, hogy mint pénzügyi és gazdasági központ segítse elő a világban zajló válságok megoldását. Ennek következtében született döntés 60 000 fős katonai, 5 000 fős rendőri és 2005-ben 3 000 fős csendőri készenléti erő felállításáról.

Az Európai Unió* 2000-ben úgy döntött, hogy a válságkezeléssel kapcsolatos politikai és katonai szervezeteket hoz létre. E döntés alapján az Európai Unióban* jelenleg bizottságok foglalkoznak a nemzetközi válságkezeléssel. E bizottságok:

- A Politikai és Biztonsági Bizottság*;
- Az EU Katonai Bizottsága*;
- Politikai- Katonai Csoport*;
- Polgári Válságkezelési Bizottság*.

Az Európai Külügyi Szolgálat* feladata az Európai Unió külügyi- és biztonságpolitikájának a végrehajtása.

Az Európai Unió* szerepvállalása a nemzetközi válságok kezelésében többféle tevékenység során valósul meg. Ezek a békeépítés, a biztonságte-

*Glosszárrium

remtés, a szomszédságpolitika, a fejlesztés, a humanitárius segítségnyújtás és az éghajlatváltozás elleni küzdelem, valamint az emberi jogok érvényre juttatása.

Az Európai Külügyi Szolgálat jelenleg hat katonai és tizenegy polgári missziót irányít, melyekben több, mint 5 000 fő szolgál, melyből három (Grúzia, Irak, Palesztina) van Ázsiában. A magyar rendvédelmi szervezetek tagjai 2003-tól vesznek részt az EU katonai és polgári válságkezelői misszióiban.

Az *Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet* EBESZ* Ázsiában is folytat békefenntartó tevékenységet.

Az EBESZ a Konfliktus Megelőző Központja* tanácsadással, elemző-értékelő tevékenységgel segíti elő a Főtitkár, a tagállamok, valamint a missziók munkáját.⁶

1999. novemberében, Isztambulban fogadta el az EBESZ* az Európai Biztonsági Chartát, mely tovább fejlesztette a szervezet képességeit a válsághelyzetekre való reagálás terén és elmélyítette a résztvevő országok együttműködését. Az isztambuli csúcstalálkozó óta eltelt időszakban az EBESZ* folyamatosan alkalmazkodott a változó biztonsági környezet okozta kihívásokhoz, feladatai sorába felvette a terrorizmus, az ember- és kábítószer-kereskedelem, a szervezett bűnözés, az idegengyűlölet és az intolerancia elleni küzdelmet is.⁷

Az EBESZ* Titkárság szervezetében 2012-ben hozták létre a Nemzetek Fölötti Fenyegetések Főosztályát*, amelynek öt alosztálya és öt operatív egysége foglalkozik a nemzetközi regionális biztonság témájával.⁸

Magyar rendvédelmi szakemberek 1999-től vesznek részt a szervezet munkájában. Ázsiában az EBESZ* jelenleg öt helyszínen (Kazahsztán, Kirgizisztán, Tádzsikisztán, Türkmenisztán, Üzbegisztán) segíti a konfliktusok megoldását, és a rendvédelmi szervek demokratikus átalakítását.

Többnemzetiségű Erők és Megfigyelők (TEM)* nemzetközi szervezete szintén szerepet vállal a válságkezelő tevékenységekben.

Tapasztalati síkon a TEM*-et — azon túl, hogy nem világszervezet, mint például az ENSZ*, ezért jóval kisebb anyagi és létszámbeli forrásokból (1995-ben még mindössze évi 51 millió USD-ból) gazdálkodott — két alapvető dolog különbözteti meg a kék sapkás egységektől. Egyrészt, hogy a szervezet jogi, műveleti és területi hatálya csak és kizárólag a Sínai-félszigetre és Izrael (amely kívül esik a félszigeten), egy keskeny sávjára korlátozódik. A másik pedig,

*Glosszárrium

hogy az ENSZ* munkavégzési sémáitól ellentétben, a napi feladatokat alapvetően nem nemzetközi stáb végezte, hanem minden, a műveleti területen jelenlévő részes államnak megvolt a maga szakmai iránya, amelyért felelt.

Az ázsiai kontinensen a jelzett nemzetközi szervezeten túlmenően még működnek olyan regionális szervezetek is, amelyeket egyes ország csoportok alakítottak a béke és biztonság fenntartása érdekében, de nem foglalkoznak sem békeműveletek irányításával, sem válságkezeléssel.

A magyar állam békefenntartói tartalmú külügyi szolgálatot ellátó kiküldöttjei általában a nagy nemzetközi szervezetek misszióiban vettek részt. Tevékenységük mögött jelentős anyagi, szellemi háttérrel és befolyást magának tudó szervezetek álltak.

A magyar békefenntartói tevékenység Ázsiában

A térségben már 1900-1914 között az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészeti egységeiben magyar tengerészek nemzetközi rendfenntartó alakulat kontingenseként részt vettek az úgynevezett kínai boxer-lázadás megfékezésében, és azt követő békefenntartói misszióban. Az Osztrák-Magyar Monarchia Császári és Királyi Haditengerészetének a ZENTA, a MÁRIA TERÉZIA, az ERZSÉBET és az ASPERN cirkálók képviselték, majd a harcok befejezésével a SZIGETVÁR cirkáló váltotta fel őket.⁹ Az érintett hatalmak (Amerikai Egyesült Államok, Belgium, Franciaország, Hollandia, Japán, Olaszország, Országos Osztrák-Magyar Monarchia) nemzetközi válságkezelő haderőt állítottak fel. A szárazföldi kötelékben a Osztrák-Magyar Monarchia részéről három tengerészgyalogos különítmény (egy század) vett részt. Az első osztag feladata Pekingben a nagykövetségek védelme volt. A második különítmény Tiencsinben a város közepén húzódó osztrák-magyar zónában tartotta fenn a rendet a melléje rendelt 80 kínai rendőr segítségével. A harmadik csoport Takuban a vasútállomás biztosítását kapta feladatul. A harcokban egy tengerész zászlós és hat magyar tengerész vesztette életét.¹⁰

A Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalás alapján vett részt az afganisztáni helyzet rendezését célzó erőfeszítésekben. Ebben a munkában kívánt segítséget nyújtani a magyar kormány, amely létrehozta — a külügyminiszter elnökletével működő — Nemzetközi Fejlesztési és Együttműködési Tárcaközi Bizottságot az 1682/2014. (XI. 26.) Korm. határozattal. A bizottság nemzetközi fejlesztési együttműködési és nemzetközi humanitárius segítségnyújtási szakpolitika terén a kormány tanácsadó testülete.

*Glosszárium

A rendőrség kötelékében is létrejött a békefenntartással kapcsolatos tevékenységért felelős szervezet. Az Országos Rendőr-főkapitányság Rendészeti Oktatási és Kiképző Központja (ROKK) az Országos Rendőr-főkapitányság irányítása alá tartozó, önálló jogi személyiséggel rendelkező, önálló központi költségvetési szervezet, amelyet az országos rendőrfőkapitány alárendeltségébe tartozó igazgató vezet.

A Külügyminisztérium Nemzetközi Fejlesztési Főosztályával (KÜM NFF)* együttműködésben a magyar rendőrség 2004-től vett részt az afgán rendőrség újjászervezésében és oktatásában. 2004-2005-ben, hat-hat fős kiképző kontingens tartott oktatást a kabuli Rendőr Akadémián. Fő feladatuk az új afgán rendőrség felső és középvezetőinek a képzése volt. Munkájukat az afganisztáni Német Rendőri Projekt Iroda koordinálta és szervezte. A rendőri vezetőknek nyújtott felkészítés mellett a német program iroda felkérésére a csoport tagjai tanácsadóként és megfigyelőként részt vettek az új afgán határőrség szakembereinek kiképzésében is.

Afganisztánban békefenntartási célból a magyar állam két misszió tevékenységében is részt vett. A Magyar Tartományi Újjáépítési Csoport Rendőri Tanácsadó és Szakértői Kontingense is derekasan kivette a részét az afgán rendőrség újjászervezéséből. A Tartományi Újjáépítési Csoport egy újszerű megoldás volt a katonák és civilek közös tevékenységére az újjáépítéshez nyújtott segítség összetett feladatában. Összetételüket a nemzetek a saját értelmezésük szerint határozták meg, ezért egyes nemzeteknél a katonai oldal volt sokkal hangsúlyosabb, míg másoknál a civil irányításé volt a főszerep. A Külügyminisztérium által megfogalmazott célok elérése érdekében, 2007-től az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) 2006. évi kormányhatározata alapján, három fő szakértőt vezényelt Afganisztán Baghlan tartományában tevékenykedő magyar Tartományi Újjáépítő Csoport mellé. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) a vezénylést megelőzően döntött arról, hogy az afgán rendőrség hivatásos személyi állományának tartandó képzésekkel, valamint tárgyi, technikai fejlesztésekkel részt vesz a Tartományi Újjáépítő Csoport munkájában szakemberei által.

A rendvédelmi szakértők külföldi vezénylésének, a képzések és fejlesztések költségeire a fenti 2006. évi kormányhatározat alapján létrehozott tárcaközi bizottság, 120 000 000 forintot biztosított. A rendészeti kontingens tagjainak kiválasztását, felkészítését, a programok tervezését és összeállítását az IRM Nemzetközi Oktatási Központ végezte.

*Glosszárrium

Hazánk európai uniós csatlakozásával újabb önálló felajánlást tett, miszerint a Magyarország 2006-tól aktívan részt vállalt a Tartományi Újjáépítési Csoportok támogatásában. A budapesti diplomácia — ezen belül is, mint a projekt szakmai irányítója és kivitelezője az IRM NOK — vállalta, hogy az Európai Unió* ekkor szerveződő rendőri (EUPOL Afghanistan)* missziójába kiképzőket küld az afganisztáni rendvédelmi szervek folyamatos felkészítéséhez.

Mivel azonban a többnemzetű EUPOL Afghanistan * meglehetősen lassú ütemben szerveződött, hazánk 2007. VII. 15-én — az EUPOL Afghanistan* jóváhagyásával — három fővel a közép-afganisztáni Baghlan tartomány Pol-e Khomri városban települt „Camp Pannonia” magyar katonai tábor bázisán beindította a missziót. A kontingens fő feladata a tartomány rendvédelmi fel-sővezetőivel történő folyamatos kapcsolatkeresés, kapcsolattartás és kapcsolatépítés mellett a helyi rendvédelmi szervezeteknek történő tanfolyamok szervezése volt.

A — főképpen kéthetes — képzési programokat a kontingens állította össze, a tanrendet, a leadásra kerülő szakmai előadások órarendjét pedig az IRM NOK készítette el. A tanfolyamok angol nyelven történő levelezőnyelvére alkalmas, nemzetközi békeműveleti missziókban előzőleg tapasztalatot szerzett előadók, rövid felkészítést követően kerültek kiküldésre. Kiutaztatásukat, illetve minden, a képzésekkel összefüggő háttérfeladat előkészítését, és végrehajtását is az IRM NOK végezte.

2007. IX. 22 és 2008. XII. 15. között 325 fő afgán rendőr vett részt a kontingens által szervezett különböző tanfolyamokon, melyeken összesen 13 témakört oktattak, amely képzésen Baghlan tartomány 1 100 fős rendőrségének 30%-a vett részt.

A Rendőri Tanácsadó és Szakértői Kontingens az oktatási tevékenység mellett ugyanolyan súllyal és fontossággal bíró fejlesztési feladatokat is ellátott. A projektek lényege az volt, hogy a tartományi rendőrség technikai eszközpark-ját és infrastruktúráját a kontingens anyagi lehetőségeihez képest fejlessze és javítsa. A fejlesztések összhangban álltak a képzésekkel, ennek megfelelően egy végrehajtott tanfolyamhoz legtöbbször fejlesztésekre is sor került, olyan formában, hogy ezt a végzett hallgatók kapták meg a tanfolyamok végén.

2009-ben 12 tanfolyam keretében 580 fő helyi rendőr képzését biztosította a kontingens, és 11 kisebb-nagyobb értékű fejlesztést hajtott végre a tartományi rendvédelmi szervezetek (büntetés-végrehajtás, rendőrség, tűzoltóság) számára.

*Glosszárium

A csoport a munkáját 2010 április végével befejezte, tagjai sapkát cseréltek és csatlakoztak az Európai Unió* afganisztáni rendőri missziójához.

Az Európai Unió Afganisztáni Rendőri Missziója* 2007. V. 30-án vette kezdetét. Európai Unió Afganisztáni Rendőri Missziója (European Union Police Mission in Afghanistan [EUPOL Afghanistan]): 2007. V. 30-án indult a misszió, mivel az Európai Unió is tevőlegesen részt kívánt venni az afganisztáni újjáépítésben, s mivel a biztonsági szektor reformja az egyik kulcstényezője volt a változásoknak. Az EUPOL AFG és a vele párhuzamosan létrehozott Nemzetközi Rendőrségi Koordinációs Bizottság (IPCB) fő feladata a koordináció megszervezése és az afgán rendőrség meghatározott szintjein mentori és tanácsadói feladatok ellátása. Az eredetileg három évre tervezett misszió 2016. XII. 31-el ért véget. Fő feladatát hatékonyan működő afgán rendőrség felállításának támogatása, a közigazgatás-építés és ezáltal a jogállamiság erősítése képezte. Hazánk az EU* 210 fősre tervezett műveletében öt fővel vett részt, emellett kétoldalú alapon különböző szakmai tanfolyamok megtartásával is hozzájárult az afgán rendőrség fejlesztéséhez, képzéséhez.

2008 január közepén az EUPOL Afghanistan* misszió készen állt a magyar EUPOL Afghanistan-os kontingens fogadására, így 2008. I. 14-én egy fővel, majd 2008. II. 8-tól még két fővel már ebben az újjáépítési misszióban is képviseltette magát Magyarország. A két magyar kontingens tehát egymástól szakmailag függetlenül tevékenykedett.

A jogállamiság talaján működő, demokratikus, szakképzett, jogkövető afgán rendőrség kialakítása volt a cél. A korábbi évek tapasztalatai azt mutatták, hogy rengeteg energia és fejlesztésre szánt összeg veszett kárba Afganisztánban mivel a különböző nemzetközi szervezetek között hiányzott az együttműködés. Az EUPOL Afghanistan* és a vele párhuzamosan létrehozott Nemzetközi Rendőri Koordinációs Testület* fő feladata a koordináció megszervezése és az afgán rendőrség meghatározott szintjein mentori és tanácsadói feladatok ellátása volt.

Afganisztánban a biztonsági helyzet és a szélsőséges életkörülmények miatt az EUPOL Afghanistan* rendőri tanácsadókat csak katonai táborokban lehetett elhelyezni. Egy táboron belül általában egy mentor, egy bűnügyi tanácsadó és egy kiképzési tanácsadó dolgozott. Ahol erre szükség volt, ott a létszám kiegészült egy határőr tanácsadóval is.

2013 februárjában kezdődött meg a Pol-e-Khomri Területi Iroda felszámolása, és az irodát 2013. III. 10-én hivatalosan is bezárták.

*Glosszárrium

2016. VIII. 30-31-én az EUPOL Afghanistan* és az Afgán Belügyminisztérium két napos konferenciát rendezett az afganisztáni rendőri tevékenység jövőjéről. A konferencián áttekintették az elért eredményeket, és a jövőbeli feladatokat.

Az eredetileg három évre tervezett misszió 2016. XII. 31-el ért véget. A magyar részvétel mérlege: 13 év folyamatos jelenlét, közel száz rendvédelmi szakértő részvételével.

Azerbajdzsán rendvédelmi szervezeteinek demokratizálásában is részt vettek magyar rendőrök. Az EBESZ* Bakui Hivatal 1999-ben hozták létre, és 2000. júliusában kezdte meg, működését. Megbízata a következő feladatokra terjedt ki:

- Az EBESZ* alapelveinek szellemében, Azerbajdzsán EBESZ* kötelezettségvállalásai teljesítésének ösztönzése, valamint Azerbajdzsán EBESZ* keretein belüli együttműködésének előmozdítása az EBESZ* valamennyi dimenziójában, ideértve a biztonság és a stabilitás emberi, politikai, gazdasági és környezeti aspektusait is;

- Azerbajdzsán EBESZ*-intézményekkel, más nemzetközi szervezetekkel és intézményekkel való kapcsolatai és együttműködése kialakításának és fejlesztésének elősegítése, a felek együttműködési tevékenységének és információcserejének támogatása;

- Kapcsolatok kiépítése és fenntartása a helyi hatóságokkal, egyetemekkel, kutatóintézetekkel és civil szervezetekkel, valamint EBESZ* részvételével történő események, rendezvények szervezése Azerbajdzsán EBESZ* kötelezettségvállalásai teljesítésének ösztönzésére;

- Minden olyan egyéb feladat elvégzése, amelyet a hivatalban lévő EBESZ* vezetés, vagy más EBESZ*-intézmények szükségesnek tartanak, és amelynek végrehajtásáról Azerbajdzsán és az EBESZ* megállapodtak.

Az EBESZ* Bakui Hivatala 2013-ban átalakult és megnevezése EBESZ* Bakui Projektkoordinátor lett. Az utódszervezet megbízata 2015. XII. 31-én járt le.

Az EBESZ* Bakui Projektkoordinátorának *mandátuma a következő elemeket tartalmazta:*

- Azerbajdzsán kormánya és az EBESZ*, valamint annak intézményei közötti együttműködés támogatása az EBESZ* alapelveinek betartásával, Azerbajdzsán EBESZ* kötelezettségvállalásainak végrehajtása céljából;

- Azerbajdzsán illetékes hatóságai, az EBESZ* és annak intézményei részvételével olyan projektek tervezése és végrehajtása, amelyek lefedik az EBESZ* átfogó biztonsági koncepciójának mindhárom dimenzióját, és figye-

*Glosszáríum

lembe veszik Azerbajdzsán kormányának igényeit és prioritásait;

- kapcsolattartás az állami és nem kormányzati szervezetekkel, a helyi hatóságokkal, az egyetemekkel, a kutatóintézetekkel és a nem kormányzati szervezetekkel;

- a hivatalban lévő EBESZ* vezetés, vagy más EBESZ*-intézmények által megfelelőnek ítélt és Azerbajdzsán kormánya és az EBESZ* által elfogadott egyéb feladatok elvégzése.

A leglényegesebb különbség a két szervezet mandátuma között az volt, hogy az EBESZ* Bakui Projektkoordinátor számára előírták Azerbajdzsán kormánya igényeinek és prioritásainak maximális figyelembe vételét, amely a gyakorlatban azt jelentette, hogy minden projektet a külügyminisztériummal, Azerbajdzsán kormányának képviselőjével és nem a projekt kedvezményezettjével (például Rendőrség, Nemzetbiztonsági Minisztérium) kellett kidolgoznunk, egyeztetnünk és azok végül is csak olyan projektelemeket tartalmaztak, amelyek a külügy számára szimpatikusak voltak, és nem nagyon feszegették az emberi jogok, vagy a fegyveres erők és rendvédelmi szervezetek demokratizálásának problémakörét.

Az EBESZ Azerbajdzsáni Rendőrségi Támogató Programja (EBESZ ARTP)* az EBESZ* Stratégiai Rendőrségi Ügyek Osztálya szakértői által 2003-ban elvégzett igény- és szükséglet felmérés alapján került kidolgozásra. A felmérés és egyben 2003-as helyzetértékelés a rendfenntartás három fő területét azonosította, melyek esetében nemzetközi támogatásra volt szükség:

- a közösségi rendfenntartás bevezetése;
- az Azerbajdzsáni Rendőrségi Képzési Központ tiszthelyettesi alaptantervnek felülvizsgálata, új tantárgyakkal való kiegészítése, a más EBESZ* tagállamokban bevált, gyakorlat központú oktatási módszerek bevezetése;
- modern tanterv kidolgozása és bevezetése a közlekedési rendőrök képzésére.

Az EBESZ ARTP* beindítása az EBESZ* Bakui Hivatala további nemzetközi támogatásra érdemes azeri rendészeti területek beazonosításával (tömegkezelés, speciális nyomozati módszerek alkalmazása), a támogatást biztosító tevékenységekkel, programokkal és projektekkel bővítette az EBESZARTP* tartalmi elemeit, és növelte az annak megvalósítására fordított forrásokat. A munkában 2007 és 2015 között a Magyar Rendőrség és a Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ munkatársai vettek részt és képzésben részesítették a tömegrendezvények biztosításáért, a biztosítás irányításáért felelős parancsnoki állományt, a közvetlen beavatkozókat a helyszínen irányítóktól egészen a felső vezetésig. Ezen kívül a fedett nyomozók kiválasztásával és felkészítésével foglalkoztak.

*Glosszárrium

Szervezet a Demokráciáért és Gazdasági Fejlődésért-Grúzia-Ukrajna-Azerbajdzsán-Moldávia-(GUAM),* Azerbajdzsánhoz, mint a GUAM*-nak székhelyet adó országhoz kapcsolódik a GUAM* tagországok rendészeti együttműködésének létrehozása. A GUAM* együttműködés rendvédelmi területen a jogi háttér megteremtése után a GUAM* Nemzeti Rendészeti Együttműködési Központok alapításával, és a hozzájuk kapcsolódó munkacsoportok és más részlegek felállításával kezdődött a négy országban.¹¹

A GUAM* főbb szervezeti elemei: tanácsok, a titkárság, támogató testületek és a GUAM* tagországok minisztériumai képviselőinek ülései, amelyeket a Külügyminiszterek Tanácsa felügyel.

ENSZ* ciprusi békefenntartó tevékenységében a magyar rendőri erők is részt vettek. Az Egyesült Nemzetek Ciprusi Békefenntartó Erőit (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus [UNFICYP] 1964-ben hozta létre az ENSZ*. A missziós erők feladata a kettéosztott állam görög és török cipriotái közötti fegyveres konfliktusok megakadályozása.

Cipruson¹² az ENSZ* 1964-ben kezdte békefenntartói tevékenységét és a mai napig állomásoznak kéksisakosok az országban. A tevékenység katonai misszióként indult, amely később egészült ki rendőrségi részvétellel. Jelenleg 64 fő rendőr teljesít szolgálatot az ENSZ* misszióban. A misszió feladata a kapcsolattartás görög és török rendőrséggel, a közrend és közbiztonság fenntartása az ütköző zónában, az átkelő pontokon, és a nyomozások szakmai támogatása, valamint humanitárius segítségnyújtás.¹³ A Magyar Honvédség katonákat biztosít a ciprusi ENSZ* részvételhez, a Magyar Rendőrség pedig 2016 óta vesz részt ebben a békefenntartó műveletben 2-3 fő biztosításával.

A magyar részvétel katonai rendészeti feladatkör ellátására irányul, melynek főbb teendői:

- az érvényben levő utasításoknak megfelelően a katonai rendészeti feladatok végrehajtása, általános járőrtevékenység;
- a közlekedési balesetek helyszínein, valamint a bűnügyi helyszíneken a szükséges intézkedések fogantatása;
- az öltözködési, alaki, valamint szolgálati szabályzat betartása és betartatása;
- a műveleti területen — kiemelt figyelemmel az ütköző zónára — a közlekedés rendjének ellenőrzése;
- intézkedések fogantatása a bűncselekmények, szabálysértések elkövetői-vel szemben;
- nyomozati tevékenységek, bűnmegelőzési és védelmi feladatok koordinálása;

*Glosszárium

- a misszió területére érkező magas rangú látogatók, illetve védett személyek kísérése delegációs gépjárműoszlopban oszlopvezető és oszlopszáró gépjármű biztosításával;

- annak ellenőrzése, hogy a misszió állománya betartja-e a Ciprusi Köztársaság által hozott, a Covid-19 vírus megfékezésére hozott védelmi intézkedéseket.

Jelenleg 3 fő (1 fő női rendőrtiszt, a KR alegység parancsnokhelyettese és 2 fő rendőr tiszthelyettes) dolgozik a misszióban.

A magyar rendvédelmi szervezetek küldöttjei a Dél- Vietnamban zajló Nemzetközi Ellenőrző és Felügyelő Bizottság (NEFB) misszió munkájában is részt vettek.

1973. I. 27.-én Franciaország fővárosában Le Duc THO, a Vietnami Demokratikus Köztársaság küldöttségének különleges tanácsadója, valamint Henry KISSINGER, az Amerikai Egyesült Államok elnökének különleges tanácsadója aláírta a vietnami háború lezárásáról és a béke helyreállításáról szóló Párizsi Egyezményt. A NEFB feladata a vietnami tűzszünet betartásának felügyelete, a tűzszünet-sértések kivizsgálása, a fogolycserék ellenőrzése és a leszerelés felügyelete volt. A NEFB munkájában résztvevő országok Kanada, Indonézia, Magyarország, valamint Lengyelország voltak, amelyeket felkértek és közösen el is fogadtak a hadban álló felek.

1973. januárja és 1974. decembere között három magyar kontingens utazott Vietnámba, hogy részt vegyen a bizottság munkájában. 1975. V. 9-ig összesen 636 fő szolgált Vietnamban békefenntartóként. A misszió résztvevőinek többsége katona volt, akik a belügyi tárca személyi állományába tartoztak, mint katonai elhárítók (BM III/IV Csoportfőnökség), valamint határőrök és diplomaták, beleértve a BM III/I-es Csoportfőnökség hírszerzőit és a honvédelmi tárca polgári alkalmazottjait is.

A NEFB tagjai a felügyeleti és ellenőrzői feladatokat teljesítve a Dél-Vietnamban szétszórtnan helyezkedő, különösen a Tay Nguyen középső fennsíkon és az ország legdélibb részén lévő, konfliktusoktól nem mentes helyi ellenőrzőpontokhoz lettek beosztva. Azon kívül, hogy nagyon távoli helyeken állomásoztak, az európaiak számára hihetetlennek, elviselhetetlennek tűnő körülmények között, kénytelenek voltak rendszeresen utazni a tényállások felderítése, valamint a békefenntartói szerep betöltése érdekében.

A NEFB működésének több mint két éve alatt egy tragikus eseményre is sor került, amelynek során két fő, DYLSKI Aurél határőr őrnagy és CZIBOLY Csaba tartalékos százados életét veszítette. 1973. IV. 7.-én a két magyar, két vietnami egy kanadai, egy indonéz katonai megfigyelőt, valamint a vietnami tolmácsot, továbbá a háromtagú amerikai személyzetet Huéból egy Lao Baoban lévő, laoszi határhoz közeli ellenőrzőponthoz szállító helikoptert rakétatalálat

érte és lezuhant a számára kijelölt légi folyosótól délre, mintegy harminc kilométerre, azon a környéken, ahol akkor még harcok dúltak. Mind a tízen meghaltak a szerencsétlenség következtében.¹³ Érdekessége még a magyar részvételnek, hogy egy tiszt és egy tiszthelyettes megszökött a kontingensből.

A Magyar Rendőrség szerepet vállalt az Egyiptom-Izrael közötti konfliktus rendezésében a Sínai-félszigeten. A Sínai-félszigeten működő nemzetközi misszióban a magyar rendőri kontingens 1995-2015 között vett részt a honvédelmi minisztérium kontingensével közösen, melynek során folyamatosan 16 fő rendőrt biztosított a belügyi tárca katonai rendészeti feladatok teljesítése céljából. A teljes magyar kontingens létszáma 41 főt tett ki, melyből — a misszió sajátosságainak megfelelően — mindig négy hölgy is szolgált. A szolgálatot a Sínai-félsziget két katonai táborában és a táborok környékén látták el.

A katonai rendőrök az alábbi feladatokat hajtották végre:

- katonai rendészeti (elsősorban rendőri jellegű) feladatok;
- a helyi rendőri erőkkel közösen összekötői feladatok;
- bűncselekmények kivizsgálása;
- rendkívüli események, gépjármű balesetek kivizsgálása;
- az MFO tulajdonának védelme;
- bűnmegelőzési feladatok végrehajtása;
- forgalomirányítói és közlekedési rendőri feladatok ellátása;
- járőrözés;
- csomagok és veszélyes tárgyak ellenőrzése;
- adminisztrációs feladatok;
- biztonsági és többdimenziós biztosítási feladatok végrehajtása.

A katonai rendőri alegység – jellegénél fogva – 24 órás szolgálatot adott, és minden ügy a feladatkörébe tartozott, ami az angolszász katonai rendészet feladatát képezte, azaz az emberöléstől, a közúti balesetek kivizsgálásán, és a vízbefúláson keresztül a lopásig, az ittas (esetenként garázda) katonával kapcsolatos eljárástól, a táboron belüli kontingensbárok szabott időben történő zárásának ellenőrzésén át a kerékpárok regisztrációja és az irat elvesztés pótlásáig, vagy jogosítvány bevonásig minden. A Sínai-félszigeten közel 200 fő magyar rendőr és határőr teljesített szolgálatot.

Magyarország békefenntartói kontingenst küldött a grúzai konfliktus rendezésében való részvétel céljából (EBESZ*, ENSZ*, EU*).

EBESZ* missziók Grúziában: a Szervezet 1992-ben kezdte meg működését, a függetlenségét újonnan elnyerő Grúzia kérésére, miután fegyveres felkelések törtek ki Dél-Osztétiában és Abháziában. A *Határmegfigyelői Műve-*

*Glosszárium

let megalapításától kezdve folyamatosan bővülő mandátummal látta el feladatait, mígnem 1999 decemberében jelentős bővítésre került sor. A grúz kormány kérésére az EBESZ* Állandó Tanácsa a misszió feladatául szabta, hogy „megfigyelje és jelentse” az Orosz Föderáció Csecsenföldi Köztársaságának határán történő mozgásokat, melyet 2001 decemberében kiterjesztettek az Ingusföldi határszakaszra is. A mandátum 2002 decemberében ismét bővült a dagesztáni határszakasz megfigyelésére irányuló feladattal. 2003-tól dolgoztak magyar rendőr- és határőr tisztek az országban, az orosz-grúz határon, Dél-Oszétiában, határmegfigyelői feladattal és oktatóként az EBESZ* kötelékében. Feladataikat járőrözéssel és megfigyeléssel oldották meg és speciális ismereteket adtak át a helyi rendvédelmi szervezeteknek. E munkában két fő magyar rendőr vett részt. Nemzetközi megfigyelők részvételével két évig működött a Határmegfigyelői Művelet.

A Grúziai Határőrség 2006-ban felkérte az EBESZ*-t, hogy nyújtson segítséget szervezetük fejlesztésében és grúz belügyi tárcába való integrációjához. A felkérésre reagálva az EBESZ* és a Grúz Határőrség megállapodtak egy 11 hónapos időtartamú kapacitásépítő program lefolytatásában. A program három területet ölelt fel: gyorsreagálású felkészítés, kiképzők kiképzése tanfolyam, műveleti tervezési képzés. A program 2006 augusztusában indult. Egy évig Képzéstámogató Program néven alpesi ismeretek oktatása zajlott, grúz határőrök számára. Ennek folytatása volt – nagyrészt hasonló oktatói állománnyal – a Gyorsreagálású Képzési Program. Az EBESZ* Gyorsreagálású Erők Képességfejlesztő Képzési programjában egy fő magyar rendőrtiszt vett rész, oktatóként.

Az EBESZ* Gyorsreagálású Erők Képességfejlesztő Képzési programja a kiképzők kiképzésére irányult. A Grúz Határőrség önálló, saját kiképzési rendszert kívánt létrehozni, és az EBESZ-t kérte fel, hogy első körben képezzen ki 60 fő kiképzőt a határőrség személyi állományából. Egy fő magyar rendőrtiszt ebben a feladatban kapott szerepet, mint szakértő 2006-2007 között.

2006-2008 között szintén egy magyar rendőr ezredes látta el az EBESZ* grúziai missziója rendőri főtanácsadói beosztását is.

Összesen 10 magyar rendőr és határőr teljesített szolgálatot ezekben a missziókban.

Az ENSZ* Grúziai Megfigyelő Misszióját (United Nations Observers Mission in Georgia [UNOMIG]) az 1992-es grúz-abház polgárháború békés rendezése céljából hozták létre. 2003. XII. 1-től az ENSZ rendőri tanácsadói missziót is létesített az országban. Az ENSZ a rendőrségi feladatait megfigyelésével,

*Glosszárrium

szakmai tanácsadással, kiképzések megszervezésével, adományok koordinálásával és a két fél rendvédelmi szervezetei közötti kapcsolattartással végezte teendőit. A tanácsadói csoport 20 fős volt és működésének 2008. évi megszűntetéséig három fő magyar rendőr teljesített szolgálat a misszióban 2004 és 2006 között. 2004. XI. 11. és 2006. III. 10. közötti időszakban egy magyar rendőrtiszt látta el az UNOMIG Rendőri Főtanácsadó feladatát.

Az Európai Unió Grúziai Megfigyelő Missziót (European Union Monitoring Mission to Georgia [EUMM]) az unió közös kül-, és biztonságpolitikai törekvéseinek és célkitűzéseinek érdekében telepítették Grúziába, ahol 2008. X. 1-től látja el feladatait. A misszió létesítéséről a 2008. évi konfliktus után született döntés azzal a céllal, hogy az Európai Unió ezen keresztül hozzájáruljon a grúziai helyzet stabilizálásához és normalizálásához, aktív szerepet vállaljon a felek közötti bizalomépítésben, valamint információkkal lássa el az Európai Unió* külügyi és biztonságpolitikai döntéshozó szervezeteit. Az EUMM feladatait meghatározó keretdokumentum az úgynevezett Hatpontos Megállapodás, amit Oroszország – Tbiliszi Igazgatású Terület, Grúzia – és az Európai Unió képviselőiben Nicholas SARKOZY, akkori francia elnök írt alá a háborút követő helyzet rendezési lépéseit deklarálva.

A misszió fegyvertelen és polgári státuszú nemzetközi megfigyelőkből és munkájukat segítő grúz alkalmazottakból áll. A Tbilisziben levő misszióközponton kívül három állandó területi kirendeltség munkáján keresztül valósul meg a közvetlen szolgálatellátás. A három területi kirendeltség – Mtskheta, Gori és Zugdidi — közül kettő, Mtskheta és Gori a dél-ozsét Adminisztratív Elválasztó Vonal mentén, a Zugdidi Területi Kirendeltség pedig Abházia közelében végzi feladatait. A misszió a mandátumában rögzített teendőit napi rendszerességű megfigyelői járőrszolgálatok végrehajtásán, az állami, gazdasági, társadalmi és civil szervezetekkel való rendszeres megbeszéléseken, és a nemzetközi partnereivel való kapcsolattartáson keresztül, valamint a nyílt média hírek megfigyelésével és elemzésével valósítja meg. Az EUMM mandátumának teljesítése szempontjából jelentős hátráltató tényező ugyanakkor az, hogy Abháziában és Dél-Ozsétiában a misszió nem végezhet járőrözési tevékenységet. Ez a helyzet nem teszi lehetővé a 2008-as háborút lezáró Hatpontos Megállapodás követelményeinek teljes körű ellenőrzését és vitathatatlanul jelentős kihívást testesít meg az EUMM részére. A misszió tevékenységét erőteljes nemzetközi érdeklődés övezi.

Magyarország a misszió első hónapjaitól kezdve jelen van szakértőkkel a műveleti területen. A 14 fős magyar kontingens jelenleg az ötödik legnagyobb

nemzeti közössége a 27 EU* tagállamból megfigyelőket delegáló misszióban. A magyarokkal azonos nagyságrendű kontingenssel vesznek részt a finnek a misszió tevékenységében. A magyar rendőri kontingens tevékenysége megkezdése óta feladatait eredményesen hajtotta végre.

A magyar rendvédelmi szakemberek részt vettek az iraki válság rendezésére irányuló program végrehajtásában is.

Az Iraki ENSZ Hivatal Olajat Élelmiszerért Programot 1995-ben indította el az ENSZ Biztonsági Tanácsának 986 számú határozata nyomán. Ez a program lehetőséget biztosított arra, hogy a Kuvait megszállása miatti a nemzetközi embargóval sújtott Irak, a kilencvenes években olajat adhasson el a világpiacon és az ebből befolyó bevételből élelmiszert, gyermektápszert és gyógyszert, valamint a háború során megromlódott olajkutakhoz alkatrészeket vehessen. A szállítások 1996-ban kezdődtek meg. Az ellenőrzésekben Magyarország mellett Lengyelország, Románia, Kenya, Tanzánia, Burkina Faso, Fülöp Szigetek, Kanada, Ausztrália, Szlovákia, Svédország, Belgium, Horvátország, Szerbia, Szíria, Franciaország állampolgárai vettek részt.

A magyar Vám- és Pénzügyőrség 1998-ban felkérést kapott az ENSZ* által az „Olajat az élelmiszerért” program betartásának ellenőrzésével megbízott svájci székhelyű COTECNA cégtől a programban történő részvételre. A COTECNA céggel kötött megállapodás értelmében a testület 1999. IV. 1. 2003. február között — az első négy hónap időtartamú kiküldetést követően — fél éves váltásokban pénzügyőröket delegált Irakba e program keretében az országba érkező szállítmányok ellenőrzése érdekében. 2003 februártól pedig az Irakkal szomszédos államok határátkelőin, valamint kikötőiben — Jordániában, Törökországban, Kuvaitban és Szíriában — vettek részt az „Olajat az Élelmiszerért” program keretében beérkező, iraki importra szánt szállítmányok ellenőrzésében. 1999-től összesen 46 fő, többségében 30 év alatti fiatal pénzügyőr vehetett részt az iraki kiküldetésben fél évi váltásokban.

Az Európai Unió Iraki Integrált Jogállami Missziója (EUJUST LEX, Irak) 2005-ben kezdődött és magában foglalta egy közös büntető-igazságszolgáltatási rendszer kialakítását. A program az új iraki igazságszolgáltatási rendszer felső vezetői (bírók, büntetés-végrehajtási vezető, rendőr tisztek) számára nyújtott képzési lehetőséget. A biztonsági körülmények miatt az oktatás az EU* tagállamaiban zajlott. Közel 1 000 fő részesült továbbképzésben tíz EU* tagállam segítségével egységes tanterv alapján. Magyarország büntetés-végrehajtási szakemberek képzését vállalta a program keretein belül. A speciális képzési forma a munkatapasztalati tanulmányút volt, melynek során iraki börtön-pa-

*Glosszárrium

rancsnokok és helyetteseik európai kollégáik „árnyékaként” dolgoztak két-három hétig, mélységében megismerve ez által a munkafolyamatokat.

Az EU a misszió koordinációs feladatai ellátására összekötői irodát működtetett Bagdadban, ahol magyar büntetés-végrehajtási szakértő is dolgozott 2006 szeptembere és 2007 májusa között. Rajta kívül 2007 május és 2009 június között két büntetés-végrehajtási szakértő hölgyet vezényeltek a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságáról a misszióba. Egyikőjük a büntetés-végrehajtási tanfolyam koordinátoraként, másikuk pedig értékelő szakértőként látta el feladatait 2008. II. 1. és 2009. VI. 30 között. Köszönhetően a hatékony magyar szerepvállalásnak, és a magyar büntetés-végrehajtási szakértők helytállásának, dr. HUSZÁR László bv. dandártábornok személyében 2011. X. 1. - 2013. XII. 31. között az Európai Unió Iraki Integrált Jogállami missziójának magyar vezetője volt.

A Magyar Rendőri Személyvédelmi Kontingens 2004. VIII. 10 és 2005. II. 10. között öt fővel teljesített szolgálatot Irakban. A misszió elsődleges célja a magyar nagykövet és diplomaták személyi védelme volt, e mellett a kontingens tagjai szükség esetén objektumvédelmi feladatokat is elláttak. A hat hónap alatt több mint 100 védett személy kísérését végezték, valamint a terep és az útvonalak felderítése közben több mint 4 000 km-t tettek meg Bagdad utcáin, beleértve természetesen a híradásokból is ismert, úgynevezett „Ír utat” (Road Irish) vagy másik nevén, ahogy a köznyelv nevezte, a „Halál útját” is. 2005. II. 10-én a missziót a kormány indoklás és folytatás nélkül megszüntette. A misszióban dolgozó összes diplomata, valamint a magyar kontingens tagjai kivétel nélkül épen és egészségesen hazatértek Magyarországra.

A magyar rendőrök és határőrök Jordániában a *Jordániai Nemzetközi Rendőrképző Központban* is szolgálatot teljesítettek. A központ 2003 március létestült. Az Amerikai Egyesült Államok vezette koalíció az iraki rendőrség teljes újjászervezését tűzte ki célul, amely végrehajtásának az egyik fontos fejezete volt az iraki rendőrség közrendvédelmi személyi állományának a felkészítése a háború utáni időszak rendőri feladatainak ellátására. A központ fő feladata volt az iraki rendőrség közterületen szolgáló, tiszthelyettesi végrehajtói állományának kiképzése nyolc hetes képzési ciklusokban.

Magyarország a képzési programba az USA-hoz fűződő szövetségi politikájának következtében csatlakozott, és hat fő kiképző vezénylesével járult hozzá a felkészítési program sikerességéhez. A hat fős magyar kiképzőkontingens megoszlása olyan módon valósult meg, hogy a Rendőrség négy főt, és az akkor még önálló Határőrség kettő főt biztosított a feladatra, akik — a Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ szakmai felkészítését követően — 2004. V. 31.-én utaztak ki a jordániai szolgálatteljesítési helyükre.

A képzési program helyszínét a Jordán Királyság fővárosától, Ammantól keleti irányban az Amman-Bagdad főútvonal mentén, Al-Muwaqqar település közelében jelölték ki. A rendőrelőtt állomány képzése kétszer négy hetes időszakot ölelt fel. Az első négy hétben alapvető emberi jogokat, közrendvédelmi ismereteket, demokráciaismereteket, a többnemzetiségű társadalmak ismérveit, kommunikációt és jogi ismereteket tanultak tantermi körülmények között. A második négy hét a gyakorlati képzés jegyében telt el. Lőkiképzés, fegyverhasználat, szituációs lögyakorlatok, gépjármű vezetési ismeretek, közelharc, rendőri taktika, tömegrendezvények biztosítása és tömegoszlatás voltak a képzési tárgyak.

A vezényelt magyar oktatók megállták helyüket a misszió belül, és pozitív személyi teljesítményértékelésekkel zárták külszolgálatukat. Két fő magyar kiképző az első körben vállalt nyolc hónap után befejezte külszolgálatát, és hazautazott. Egy fő tíz hónap, egy fő egy év után fejezte be jordániai szolgálatát, a két helyben maradó oktató pedig 2005. XII. 15-vel fejezte be külszolgálatát.

Magyarország a kambodzsai rendőri békefenntartás megvalósításában is részt vett. Az ENSZ* kambodzsai missziója 1992-ben a világszervezet számára az egyik legnagyobb próbatétel volt. Addigi történetének legösszetettebb, legköltésesebb, a legnagyobb emberi erőt megmozgató nemzetközi vállalkozásnak tekinthető. A misszióban negyvenöt ország több mint 22 000 szakértője vett részt. Magyarországot az ENSZ Titkársága* az egyik — több mint 3 000 fős — kontingensben való részvételre kérte fel. Az akkori országos rendőrfőkapitány, PINTÉR Sándor javaslatára a kormány döntése értelmében a magyar rendőrség 100 főből álló kontingens kiküldését határozta el.

Az 1991. X. 23-ai párizsi konferencián átfogó politikai egyezményt írtak alá a kambodzsai konfliktus megoldása érdekében. Ez előírta az ENSZ* Kambodzsai Átmeneti Hatósága (UNTAC) felállítását, amely polgári és katonai elemekből tevődött össze, az ENSZ-főtitkár különmegbízottjának irányításával. Az ENSZ* rendőri megfigyelők fő feladata a helyi rendőrség megfigyelése, szoros ellenőrzése, a törvényesség és a jog részrehajlás nélküli fenntartása, az emberi jogok, és az alapvető szabadságjogok oltalmazása volt. A rendőri megfigyelői tevékenységet bonyolította, hogy mind a négy kambodzsai politikai erőnek behatárolható területe, saját közigazgatása, katonai és rendőri ereje volt.

Az UNTAC rendőri komponens országos rendőrfőparancsnokságból, 23 tartományi főkapitányságból és 231 járási rendőrfőkapitányságból állt. A 3 608 rendőrfő megfigyelő 32 nemzetet képviselve teljesítette összetett és bonyolult

*Glosszáríum

feladatát. Hazánkból összesen 129 fő vett részt ebben a misszióban. A kontingensben a legnagyobb létszámot természetesen a rendőrök képviselték, de jelen voltak a határőrség, a külügyminisztérium és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok tagjai is.

Az UNTAC teljes vesztesége 82 fő (45 katona, 16 rendőr, 5 civil alkalmazott, 16 helyi alkalmazott) volt.¹⁵

Magyarország kontingenst küldött az Európai Unió* által a palesztinai Rafah-i határátkelőnél működtetett Határőrizet Segítségnyújtó missziójába. Az arab-izraeli szembenállás a világ egyik legrégebbre visszanyúló, jelenleg is zajló konfliktusa. A múlt század közepe óta folyamatosan, változó intenzitással zajlik a politikai, gazdasági és gyakran fegyveres konfliktus a szemben álló felek között. A konfliktus enyhítése, a béke fenntartása, a helyzet normalizálása régóta prioritás az egyes nemzetközi szervezetek számára. Az ENSZ* mellett az utóbbi évtizedekben az EU* is kiemelt figyelmet fordít a térségre, igyekszik a válságkezelés aktív részese lenni.

A missziója 2005-óta képezi, mentorálja, ellenőrzi a palesztin hatóság határőrizeti és vám szervezeteinek munkáját, fejleszti azok műveleti képességeit. A misszió teljes műveleti létszáma 86 fő (jelenlegi létszám 18 fő). A misszió határőr és vámós szakértői 7/24 munkarendben láttak el szolgálati feladatokat a Rafahi személyforgalmi határátkelőhelyen, a Kerem Shalom teherforgalmi átkelőhelyen, valamint összekötő irodánál, Gáza városban műveleti központot is működtettek. A Hamasz 2007. évi hatalom átvétele után a missziót az EU Tanács* döntését követően visszahívták a Gáza övezetből és csökkentett létszámmal jelenleg Izrael területén diszlokál, onnan látja el a legitim Palesztin Hatóság tagjainak képzését, mentorálását. Az EU* a Hamaszt terror szervezetnek tekinti, nem ismeri el a 2007-es hatalom átvétel legitimitását, csak a Ramallah-i (Cisz-Jordánia) székhellyel működő legitim Palesztin Hatóságot tekinti partnernek. A Rafahi átkelőhely jelenleg „rapszodikus” nyitva tartással működik. A képzésen résztvevő palesztin határrendőrök és vám szakemberek az integrált határellenőrzésről, a határőrizeti tevékenység tervezéséről, szervezéséről, a nemzetközi normák szerinti végrehajtásáról, az emberi jogokról, az átkelőhelyek biztonságos üzemeltetéséről, az illegális tevékenységek, ember, áru, fegyver, kábítószer, csempészet elleni hatékony fellépés, a korrupció elleni küzdelem módszereiről kapnak ismereteket.

Egy másik Európai Unió* szerepvállalás a megszállt palesztin területeken az EU Rendőri és Jogállamiságot Támogató Missziója (EUPOL COPPS). A misszió 2006. I. 01-én kezdte meg működését. A misszió működtetése része

*Glosszárrium

annak az EU* által kifejtett erőfeszítésnek, amelynek célja az Osló-i békemegállapodásban megfogalmazott két állami megoldás létrejöttének támogatása. Az EUPOL COPPS fő feladatai közé tartozik a palesztin rendőrség reformjának támogatása, műveleti képességeinek fejlesztése, erősítése, valamint a bünyügyi igazságszolgáltatási rendszer támogatása segítve a rendőrség és az ügyészség közötti együttműködést, egyben koordinálja a Palesztin Rendőrséget támogató külső partnerek tevékenységét. A misszió a palesztin rendvédelmi és igazságügyi szervezetek képzése során az emberi jogok, a nemi egyenlőség területeit kiemelten kezeli. A misszió 2006-ban megvalósult indulásakor csak rendőri tanácsadói egységgel rendelkezett, illetve a mandátuma¹⁶ is csak erre a területre terjedt ki. Ugyanakkor az EU* hamar felismerte, hogy a rendőrség képességfejlesztését nem lehet elválasztani a büntető igazságszolgáltatás (ügyészség, bíróság, büntetés-végrehajtás) reformjának támogatása nélkül. Emiatt a misszió 2008-ban kiegészült egy jogállamiságot támogató tanácsadó egységgel. Így a misszió a mandátumában foglaltakat a rendőri tanácsadó és a jogállamiságot támogató két fő pillérre támaszkodva hajtja végre.

A misszió közvetlenül segíti a palesztin belügyminisztérium munkáját, támogatja a stratégia tervezés, a személyzetpolitika és a belső ellenőrzési rendszer hatékony működését. A misszió jogi tanácsadó része a jogalkotás folyamatában támogatja a helyi kormányzati szervezeteket a nemzetközi normáknak megfelelő jogszabályi környezet kialakításában való tanácsadás által. Az EUPOL COPPS szintén kiemelt területként kezeli a korrupció elleni harcot, a rendőrség, ügyészség és a palesztin korrupció ellenes tanács közötti hatékony együttműködés kiépítését.

Magyarországot 2008-2010 között egy fő vám szakértő és 2014-ben két fő határőr szakértő, valamint szerződéses civil szakértők képviselték az EUBAM Rafah misszióban. Az EUPOL COPPS misszióban magyar részről 2008-2010 között egy fő büntetés-végrehajtási és több szerződéses civil szakértő dolgozott.

Magyar rendőrök és határőrök is részt vettek a tádzsikisztáni rendvédelmi testületek fejlesztésében. 2000. VI. 1-én hozták létre az Egyesült Nemzetek Tádzsikisztáni Békeépítési Hivatalát United Nations Tajikistan Office of Peacebuilding-UNTOP) amely misszió 2007-ig működött 11 külföldi és 21 helyi alkalmazottal. A hivatal központja Dushanbében települt. A Hivatal fő feladata az volt, hogy megteremtse azokat a politikai feltételeket és erősítse azokat a belső mechanizmusokat, amelyek biztosítják az 1992-1997-es polgárháborút követő békefolyamat visszafordíthatatlanságát, ez által erősítve a társa-

*Glosszárrium

dalom kapacitásának növelését a konfliktus-megelőzés terén. Fontos feladat volt a konfliktusok időbeni jelzése, illetve megelőzése.

Az UNTOP misszió a demokratikus intézmények és folyamatok támogatásával, a nemzeti konszenzus megeremtésével, a bizalom megerősítésével, társadalmi párbeszédnek létrejöttének fejlesztésével és az új társadalmi partnerkapcsolatok születésének segítségével foglalkozott. A hivatal munkásságának másik fontos szempontja az emberi jogok és a személyes szabadság erősítése volt. Az UNTOP misszió Tádzsikisztánban végzett munkájának harmadik aspektusa a törvény elsőbbségének megerősítése, különös tekintettel a belügyminisztérium szervezeteinek törvényes működésére, az ország bűnüldözési szervezeteinek strukturális megreformálása volt. Három kriminológiai központot állítottak fel az UNTOP misszió segítségével. A belügyminisztérium több ezer munkatársa vett részt képzésen, ahol megismerték a rendőri munkavégzéssel kapcsolatosan nemzetközi szinten elvárt szabályokat.

Az UNTOP misszió munkájában, a 2002-2003 években összesen egy év időtartammal, egy magyar rendőrtiszt is részt vett, mint rendőri főtanácsadó. Feladata a rendvédelmi szervezetek támogatása volt. Projektet kellett készítenie azok törvényes működésének elősegítése érdekében. A projektek jóváhagyását követően azok finanszírozására szponzort kellett találnia tehetős államok nagykövetségei, és humanitárius szervezetek által, mint például a Vörös Kereszt.

Az EBESZ Tádzsikisztáni Missziója 1994. II. 19-vel indult, igen széleskörű mandátummal, ami beletartozott a politikai béke megeremtésének, a demokratikus intézmények létrehozásának, és az emberi jogok tiszteletben tartásának elősegítése. 1995-ben a fővárosi központon kívül még három regionális irodát is létrehozottak (Kurgan-Tube, Shartuz, Dusti).¹⁷ 2002 és 2005 között egy magyar határőr tiszt vezette a szervezet Shartuz-i irodáját. A fenti feladatokon túl segítséget nyújtottak a tádzsik határőrség és rendőrség felkészítésében és demokratikus átalakításában. Ezen kívül a helyi civil szervezetek támogatásában is részt vettek, melynek keretében elsősorban a nők és az ifjúság helyzetének javítása volt a fő feladat.

2002. XII. 6-23. között a magyar határőrség képviselője eredményesen vett részt az *EBESZ Határőr Szakértői Tényfeltáró Csoport* tádzsikisztáni munkájában. A tényfeltáró csoport felkeresett több tádzsik határőr területi parancsnokságot, őrsöt és határátkelőhelyet, valamint a Tádzsik Államhatár Védelmi Bizottság elnökét és helyettesét, az Orosz Föderáció határőr parancsnokát, továbbá a Dusanbébe akkreditált nagykövetségeket és a nemzetközi szerveze-

teket. Az EBESZ* dushanbei nagykövete két alkalommal szervezett a nagykövetségek és a nemzetközi szervezetek képviselői részére nemzetközi tanácskozást. A helyszínbemjárások, valamint két-, és többoldalú találkozók során a tényfeltáró csoport átfogó képet kapott a tádzsikisztáni helyzetről és a Tádzsik Határőrségről. A Tádzsik Határőrség vezetése tervbe vette közép-ázsiai határőr akadémia létesítését nyugati segítséggel, amely azóta megvalósult.

A magyar állam részt vett az EBESZ határőr képzési missziójának a megvalósításában Türkmenisztánban. A misszió feladatát határőr járőrvezetők továbbképzése alkotta. A képzésre 2017 májusában került sor, melynek során négy hetes alapképzés és határőr járőrvezetői továbbképzés valósult meg. Az oktatás olyan témákat foglal magában, mint térképolvasás és GPS alkalmazás, alapvető terepelemzés, akna ismeret, alapvető nemzetközi humanitárius jog, adminisztráció és személyes higiénia terepen, járőr formációk, járőr technikák alkalmazása, járőr gyakorlat, akadályelhárítás, gépkocsizó járőrözés, mozgásmódok és túlélés a terepen, járművek átvizsgálása, elsősegélynyújtás és életmentés, túlélési technikák, alapvető pedagógiai ismeretek. A tanfolyamon 16 fő vett részt. A résztvevők mindegyike továbbsholgaló katona volt, akit a Türkmen Határőrséghez vezényeltek és ott szolgalált már néhány éve hivatásos tiszthelyettesként. A tizenhetedik résztvevő a Türkmen Határőrség kiképzési főnöke, egy ezredes volt, aki megfigyelőként volt jelen. Az EU* gyakorlatnak megfelelő határőrizeti ismereteket kellett nekik átadni két hét alatt, majd ezt újabb két hét alatt úgy továbbvinni, hogy ők is tovább tudják majd adni leendő újonc beosztottjaiknak. A képzés május 1-től 29-ig tartott. Az oktatás angol nyelven folyt, amit tolmácsok fordítottak oroszra.

Az EBESZ Üzbegisztán-i rendőri kézésében magyar rendvédelmi szakemberek is részt vettek. Az EBESZ titkárság Stratégiai Rendőri Ügyek Egysége (SRÜE) 2007. augusztusában azzal a kéréssel fordult a Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központhoz, hogy nyújtson segítséget az üzbég rendőrség számára, kiképzők felkésztésével az Üzbég Rendőr Akadémián. A kérés alapján az egy hetes kézésen az alábbi témakörök kerültek oktatásra: modern oktatási módszerek, interaktív oktatási formák, az informáciostechnológiai eszközök felhasználása, beleértve a távoktatást (e-learning) is. A kézést egy nemzetközi csoport kötelékében kellett végrehajtani. A két magyar oktatón kívül egy ír rendőrtiszt hölgy és egy orosz rendőrtiszt, az SRÜE kézési koordinátora vett részt a feladatban. A hallgatók az Akadémia tanárai közül kerültek ki. Az oktatás angol nyelven folyt, amit tolmácsok fordítottak oroszra.

*Glosszáríum

Összegzésként megállapíthatjuk, hogy bár a rendszerváltoztatásig Ázsiában csak egy nemzetközi misszióban vettek részt magyar rendvédelmi szakemberek, de az eltel harminc év során hat nemzetközi szervezet számára több, mint ötszáz fő szakértőt biztosítottak a magyar rendvédelmi szervek (a büntetés-végrehajtás, a határőrség, a nemzetbiztonsági szolgálatok, a rendőrség és a vám-és pénzügyőrség). Legnagyobb létszámban az ENSZ* békefenntartó műveleteiben vettek részt szakértőink, de nagyon sokan szolgáltak katonai rendőrként az Izrael - Egyiptom határán működő MFO-ban, és az EU* grúziai missziójában. A rövidebb, hosszabb kiküldetéseken túl jó néhány ázsiai országot nagyon érdekelt, hogyan is tudta hazánk a rendszerváltoztatás során a békés átmenetét és a rendvédelmi szervek demokratikus átalakítását biztosítani. Ezért több helyről érkeztek meghívások a belügyminisztérium és az Országos Rendőrfőkapitányság részére, amiben ezeknek a tapasztalatok átadására kértek bennünket. Konferenciákon (Fülöp- szigetek, Indonézia, Kirgizisztán, Mongólia) és szakértői delegációk fogadásával (Indonézia, Mongólia, Vietnám) adtuk át, mutatuk be tapasztalatainkat.

*Glosszárrium

Jegyzetek:

¹ Ázsia területe 44,5 millió km², és lakosainak száma meghaladja a 4,5 milliárdot. Ezt a hatalmas földrészt északon a Jeges-tenger, keleten a Csendes-óceán, délen az Indiai-óceán, nyugaton pedig a Fekete-tenger, a Kaukázus és az Urál hegység határolja. A kontinens szorosan kapcsolódik Európához, ezért a két földrészt együttesen Euráziának nevezik.

HORVÁTH János: 10.p. + 76-77.p.

² Az ENSZ céljait az Alapokmány a következőkben határozta meg: a nemzetközi béke és biztonság fenntartása; baráti kapcsolatok fejlesztése, amelyek az egyenjogúság és önrendelkezés elvének tiszteletben tartásán alapulnak; együttműködés a nemzetközi gazdasági, szociális, kulturális és humanitárius problémák megoldására, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásának előmozdítása érdekében; az ENSZ a nemzetek e közös célok elérése érdekében kifejtett tevékenység összehangolásának központjává tétele.

Alapvető tények az ENSZ-ről. 23.p.

³ HORVÁTH Jenő: 453-454.p. ; DEMETER: 28.p.

⁴ SZENES — SIPOSNÉ: 74.p.

⁵ Loc.cit. 74.p.

⁶ ANDROSOV: 32.p.

⁷ HORVÁTH Jenő: op.cit. 159-161.p.

⁸ *Annual Report of the Secretary General on Police-Related Activities 2017.* 7-8. p.

⁹ PILCH: II.köt.490-492. p.

¹⁰ PILCH: Loc.cit. ; BODA: A magyar rendvédelmi békefenntartás humán története.13-14.p.

¹¹ RITTER Ottó hőr. ezredes és dr. HUGYIK András belügyminisztériumi főtanácsos személyében. Bakuban dr. BÁNFI Ferenc r. dandártábornok, Kisinyovban RITTER Ottó hőr. ezredes nevéhez, Tbilisziben pedig dr. HUGYIK András r. ezredeshez nevéhez fűződik a nemzeti GUAM együttműködési központok.

¹² Ciprus földrajzilag Ázsiához tartozik, de kulturális és politikai szempontból Európa részének tekinthető, hiszen 2004 óta az Európai Unió tagja.

¹³ WILLIAMS: 197-198.p.

¹⁴ GYÓRI: 46.p.

¹⁵ BODA József: Húsz éve történt: ENSZ magyar rendőri kontingens Kambodzsaiban, 1992-1993. 113-129.p.

¹⁶ A misszió mandátuma csak Cisz-Jordániára terjed ki, Gáza övezetben a Hamasz irányítása alatt működő rendvédelmi és igazságügyi szervek támogatására nincs lehetőség.

¹⁷ ANDROSOV: op.cit. 77-78.p.

Forrás- és irodalomjegyzék (a jegyzetekben alkalmazott rövidítések oldása):**MONOGRÁFIÁK KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

GYÖRI — GYÖRI Sándor: *Magyarok Dél-Vietnamban*.
(14.;) Budapest, 1985, Zrínyi Kiadó. 145.p. HU-ISBN 963 32 6686 6.

PILCH — PILCH et al. (szerk.): *A magyar katona vitézségének*
(9.;10.;) *ezer éve*. Budapest, 1933, Franklin Társulat.
I.köt. 1-484 p.
II.köt. 1-503 p.

TANULMÁNYOK

BODA: A magyar rend- — BODA József: A magyar rendvédelmi békefenntartás
védelmi békefenntartás humán története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta*
humán története *Historiae Praesidii Ordinis)*, XVIII.évf. (2010) 21.sz.
(10.;) 13-23.p. HU-ISSN 1216-6774.

BODA: Hús év történt: — BODA József: Hús év történt: ENSZ magyar rendőri
ENSZ magyar rendőri kontingens Kambodzsa-ban, 1992-1993. *Belügyi Szemle*,
kontingens Kambodzsa-ban, 1992-1993. LXI.évf. (2013) 5.sz. 113-129.p. HU-ISSN 1789-4689.
(15.;)

ISMERETTERJESZTŐ KIADVÁNYOK

Alapvető tények az ENSZ-ről — *Alapvető tények az ENSZ-ről*. [Basic facts about
(2.;) United Nations.] Ford.: LIWA-HORVÁTH Krisztina.
Budapest, 2013², Magyar ENSZ Társaság. p. HU-
ISBN 978 963 89 7280 4. 327 p.

SZENES — SIPOSNÉ — SZENES Zoltán — SIPOSNÉ Kecskeméthy Klára:
(4.;5.;) *NATO 4.0 és Magyarország, 20 év tagság, 30 év együttműködés*. Budapest, 2019, Zrínyi Kiadó.
487 p. HU-ISBN 978 963 32 7770 6.

KÉZIKÖNYVEK, LEXIKONOK

ANDROSOV — ANDROSOV Andrei et al. (szerk.): *OSCE handbook*.
(6.;17.;) [OSCE kézikönyv.] Bécs, 2000, Secretariat of Organi-
zation for Security and Cooperation in Europe. 197 p.
EU-ISBN 390 21 0700 6.

DEMETER — DEMETER György (szerk.): *NATO Kézikönyv*.
(3.;) [NATO handbook.] Ford.: TURZA Dezső — VIT-
RAY Tamásné. Budapest-Brüsszel, 1999⁴, Straté-
gia Védelmi Kutatóintézet – North Atlantic Orga-
nization Treaty Office of Information and Press. 479 p.
HU-ISBN 963 81 1764 8.

- HORVÁTH Jenő — HORVÁTH Jenő (szerk.): *Világpolitikai lexikon*.
(3.;7.;) Budapest, 2005, Osiris. 671 p. HU-ISBN 963 38
9783 1. /Osiris könyvek./ HU-ISBN 1416-6321.
- WILLIAMS — Paul D. WILLIAMS et al. (szerk.): *The Oxford
(13.;) Handbook of United Nations Peacekeeping Operations*. [Az Egyesült Nemzetek békefenntartói
műveleteinek oxfordi kézikönyve.] Oxford, 2015,
Oxford Inuversity Press. 949 p. GB-ISBN 978 019
96 8604 9.

JELENTÉSEK, TÁÉKOZTATÓK

- Annual Report of the Secretary General on Police-Related Activities 2017*. — *Annual Report of the Secretary General on Police-Related Activities 2017*. [Az általános titkárság 2017.
(8.;) évi rendvédelmi tevékenységről szóló jelentése.]
Bécs, 2018, Secretariat of Organization for Security
and Cooperation in Europe. 155 p. EU-ISBN —

ATLASZOK

- HORVÁTH János — HORVÁTH János — KACSÁNDI László — KOVÁCS
(1.;) Csongor — MÁGL Károly — MIELHE János —
SILLYÉNÉ Nemes Szilvia — SZALAMONIDESZ Sándor — TRNKA Tibor: *Földrajzi világatlasz*. Buda-
pest, 2016, Cartographia Kiadó. 416 p. HU-ISBN
978 963 35 3832 6.

Glosszárium:

- *Az Egyesült Nemzetek Szervezete (United Nations [UN])** az ázsiai békefenntartásban jelentős szerepet töltött be. A szervezet hivatalosan 1945. X. 24-én jött létre, amikor alapokmányát ratifikálta Kína, Franciaország a Szovjetunió, Nagy-Britannia az Egyesült Államok és a többi aláíró többsége. E történelmi jelentőségű esemény emlékére, minden év október 24-én ünneplik az Egyesült Nemzetek Napját.

- *Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Biztonsági Tanácsa (Security Council):* A Biztonsági Tanács (BT) az Alapokmány értelmében elsődlegesen a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért felelős. A Tanácsnak 15 tagja van: 5 állandó (Kína, Oroszország, Franciaország, Nagy-Britannia és az Egyesült Államok), és 10, a Közgyűlés által kétéves időszakra megválasztott tag. A Tanács minden tagja egy szavazattal rendelkezik. Eljárási ügyekben a határozatokat a 15 tagból legalább 9-nek az igenlő szavazatával hozzák meg. Erdemi kérdésekben 9 szavazat szükséges a határozathozatalhoz, de ebben benne kell lennie az 5 állandó tag igenlő szavazatának. Az Alapokmány értelmében az ENSZ minden tagja egyetért abban, hogy elfogadja és végrehajtja a Biztonsági Tanács határozatait. Amíg az ENSZ más szervei csak javaslatokat tesznek a kormányoknak, addig egyedül a Biztonsági Tanács rendelkezik azzal a hatalommal, hogy olyan határozatokat hozzon, amelyek végrehajtása az Alapokmány értelmében kötelező a tagok számára.

- *Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Békeépítő Bizottságát (Peacebuilding Commission)* az Egyesült Nemzetek Szervezete reformjának részeként a 2005. évi Közgyűlés hozta létre egy a Tanács mellett működő bizottságként, melynek feladata a konfliktusok utáni újjáépítéshez közös stratégia kialakítása, a rendelkezésre álló anyagi eszközök és személyi feltételek koordinálása, egységes elgondolás alapján. 2015-ben felülvizsgálták a békeépítő rendszert és új feladatokat határoztak meg a Békeépítő Bizottság számára.

- *Egyesült Nemzetek Szervezetének Békeműveleti Főosztályát (Department of Peace Operations [DPO])* a békeműveletekért felelős főtitkárhelyettes vezeti. A terület legutolsó átalakítására 2017-ben került sor.

- *Egyesült Nemzetek Szervezetének Békefenntartó Műveletek Különleges Bizottságát (Special Committee of Peacekeeping Operations)* a Közgyűlés a BT, valamint a főtitkár munkájának támogatása céljából hozták létre 1965-ben, amely a békefenntartás területét felügyeli. Feladatát alkotja békefenntartó műveletek folyamatos figyelemmel kísérése és a tapasztalatokról jelentések, javaslatok készítése a KGY számára.

- *Egyesült Nemzetek Szervezetének Jogállamisági és Biztonsági Hivatala (Office of Rule of Law and Security Institutions [OROLSI]).* Hivatal felelős a jogállamiság és rendvédelem területén zajló békeműveleti és különleges politikai műveleti missziókban dolgozó több, mint 15 000 szakember irányításáért, 2007-től.

- *Egyesült Nemzetek Szervezete Jogállamisági és Biztonsági Hivatalának Rendőri Osztálya (Police Division)*.* A világban zajló rendvédelmi missziók felállításáért, a toborzásért, az irányításért és a missziók feladatainak összehangolásáért a 2000-ben létrehozott Rendőri Osztály a felelős, élén a rendőri főtanácsadóval. A Rendőri Osztály

irányítása alá tartozik, a Missziós Támogató Alosztály, a Stratégiai Tervező és Fejlesztő Alosztály, valamint az Állandó Rendőri Képesség elnevezésű, különböző szakmai ismeretekkel rendelkező 40 fős részleg is. Jelenleg az osztály 78 ország, mintegy 11 000 rendőrrel foglalkozik, akik 16 műveletben szolgálnak, melyből 13 békefenntartó, 3 pedig különleges politikai misszió. Hat misszióban 52 Készenléti Rendőri Egység került telepítésre a közrend és a közbiztonság fenntartása érdekében. Az Ázsiában zajló 8 ENSZ békeműveletben 2 helyen szolgálnak jelenleg rendvédelmi szakemberek (Afganisztánban, Cipruson).

- *Egyesült Nemzetek Szervezete Jogállamisági és Biztonsági Hivatalának Igazságügyi és Büntetés-végrehajtási Szolgálat* (*Justice and Correction Service*). Az ENSZ vezetése felismerte, hogy a válságok utáni helyzet normalizálása nem nélkülözheti a büntetés-végrehajtási szakemberek munkáját és úgy döntött, hogy a 2000. évtől valamennyi ENSZ békefenntartó misszió mandátumában (kivéve Sierra Leonet) szerepelteti a büntetés-végrehajtási feladatokat, és azok kezeléséhez szakértőket biztosít. A szolgálat támogatást nyújt a békefenntartó és különleges politikai missziókban működő igazságügyi és büntetés-végrehajtási osztályoknak, részlegeknek. A szolgálat két részből áll, a Bírói- és a Büntetés-végrehajtási Csoportból. A szolgálat feladata emellett a készenléti büntetés-végrehajtási képességgel kapcsolatos feladatok irányítása is, amelyet 2011-ben hoztak létre. 2010-ben már közel 200 büntetés-végrehajtási szakértő dolgozott a különböző missziókban, 19 országból. Az ENSZ 11 békefenntartó műveletében működött Büntetés-végrehajtási Tanácsadó Csoport. Munkájuk eredményeként Elefántcsontparton 11 börtönt újítottak fel, Dél-Szudánban 1800 volt katonát képeztek át börtönőrnek, Haitin 200 börtönőrt részesítettek alapképzésben, Libériában pedig a 15 vidéki börtönből 12-t újra alkalmassá tettek az elítéltek befogadására.

- *Egyesült Nemzetek Szervezete Jogállamisági és Biztonsági Hivatalának Lefegyverzési Leszerelési és Visszailleszkedési Részlege* (*Disarmament, Demobilization and Reintegration Section*). A részleg feladata a fegyveres konfliktusban résztvevők lefegyverzésének, leszerelésének és a társadalomba való visszailleszkedésüknek a megszervezése.

- *Egyesült Nemzetek Szervezete Jogállamisági és Biztonsági Hivatalának Biztonsági Szektor Reformjáért felelős Egysége* (*Security Sector Reform Unit*). Az egység politikai, stratégiai, szakmai segítséget nyújt a tagállamoknak, az ENSZ vezetésének, az ENSZ misszióknak, a régióknak a nemzeti biztonsági szektor támogatásához. Az egység támogatja a biztonsági szektor fejlesztésére vonatkozó politikai és tervező munkát, segítséget nyújt a belső biztonsági rendszer koordinálásához, az erőforrások mozgósításához.

- *Egyesült Nemzetek Szervezete Jogállamisági és Biztonsági Hivatalának Aknaakció Szolgálat* (*United Nations Mine Action Service*). A szolgálat az aknamentesítés megszervezésén túl, segítséget nyújt a lakosság aknaveszélytől való megóvásához, az áldozatok megsegítéséhez, és lehetőséget biztosít a stabilitás és a fejlődés megteremtéséhez.

- *Egyesült Nemzetek Szervezetének Katonai Ügyek Hivatala* (*Office of Military Affairs*). A hivatal az ENSZ katonai misszióinak létrehozásával, a katonai egységek és megfigyelők toborzásával, és irányításával foglalkozik.

- *Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése (General Assembly)* az ENSZ legfőbb tanácskozó testülete. Az összes tagállam képviselőiből áll, amelyek mindegyike egy szavazattal rendelkezik. Az ENSZ egész éves munkáját nagyrészt a Közgyűlés döntései határozzák meg.

- *Egyesült Nemzetek Szervezetének Műveleti Támogató Főosztálya (Department of Operational Support)*. Ezt a területet is egy főtitkárhelyettes vezeti. A 2019. I. 1.-vel felállított főosztály műveleti támogatása kiterjed a főtitkárság valamennyi szervezetére, a békefenntartó-, a különleges politikai missziókra és a közel száz különböző hivatalra, amelyek a világ különböző részein helyezkednek el.

- *Egyesült Nemzetek Szervezetének Politikai és Békeépítő Ügyek Főosztálya (Department of Political and Peacebuilding Affairs [DPPA])* közreműködik a békeműveleti ügyek kivitelezésének teendőiben. A főosztály központi szerepet játszik az ENSZ azon erőfeszítéseiben, hogy az egész világra kiterjedően megelőzze és megoldja a halálos konfliktusokat. Tevékenysége öt fő területre terjed ki: korai előrejelzések és elemzések biztosítására, a konfliktusmegelőzésre és béketeremtésre, politikai krízisek és erőszakos konfliktusok kezelésére, a béke fenntartására, a kapcsolatok fejlesztésére. A főosztály munkája kiterjed még a közvetítésre, a választások megszervezésére, békeépítésre, a nők szerepének erősítésére a békeműveletekben és konfliktus megelőzésben, a tagállamok szervezetének segítésére, és a kapcsolatok építésére, valamint koordinálására.

- *Egyesült Nemzetek Szervezetének Politikai, Elemző és Kiképző Osztálya (Policy, Evaluation and Training Division)*. Az osztály feladata politikai, stratégiai dokumentumok, doktrínák készítése a békefenntartó missziók számára. Ezen kívül elemzi és értékeli a missziók tevékenységét, és feldolgozza az ott szerzett tapasztalatokat. Nyolc regionális osztály irányítását végzi a Politikai és Békeépítő Ügyek Főosztállyal közösen.

- *Egyesült Nemzetek Szervezetének Titkársága (The Secretariat)* végzi a Szervezet mindennapi szertágazó tevékenységét, apparátusában valamennyi ország képviselve van. A Titkárság élén a főtitkár (Secretary-General) áll, akit a Biztonsági Tanács javaslatára a Közgyűlés nevez ki öt éves, megújítható időre. Összesen mintegy 44 000 munkatárssal a Titkárság szolgálja ki az ENSZ többi fő szervezetét, irányítja az általuk meghatározott programokat és politikákat.

- *Euró-atlanti Partnerségi Tanács (Euro-Atlantic Partnership Council [EAPC])* az a testület, amely felügyeli a NATO és együttműködő partnerei közötti párbeszéd, az együttműködés és konzultáció fejlesztését. A tanács gyakorlati keretet biztosít az egyes tagországok és a szövetség közötti együttműködés és konzultáció számára. Az EAPC-t 1997. V. 30-án hozták létre. Az EAPC a műveleti kérdések fő konzultációs és politikai fóruma, amelyben 30 tagállam és 20 partnerország folytat tapasztalatcserét és eszmecserét az együttműködés gyakorlati intézkedéseiről.

- *Európai Unió (European Union [EU])*: gazdasági és politikai egyesülés, tagállamok szervezete, melyet 28 európai ország alkot. A regionális integráció iránt elkötelezett szervezet 1993. XI. 1-jével jött létre az 1992. II. 7-én aláírt maastrichti szerződéssel az Európai Gazdasági Közösség 12 tagországából. Nemzetközi szervezetként az unió mű-

ködésében a nemzetek fölöttiség és a kormányköziség jegyei keverednek. A döntéseket egyes területeken a tagállamok közötti tárgyalások alapján hozzák, míg más területek független, nemzetek feletti intézmények felelősségi körébe tartoznak, ahol nem szükséges a tagállamok teljes egyetértése. Az EU fontos intézményei és szervei között található az Európai Bizottság, az Európai Unió Tanácsa, az Európai Tanács, az Európai Bíróság és az Európai Központi Bank. Az Európai Parlament tagjait öt évre választják a tagállamok állampolgárai, akik egyben európai uniós polgárok is.

- *Európai Biztonsági Együttműködési Szervezet (EBESZ)* az ENSZ Alapokmányának VIII. fejezete értelmében regionális szervezet, melynek fő feladatai a korai előrejelzés, a konfliktusok megelőzése, a válságkezelés és a válságokat követő rehabilitáció elősegítése, az európai biztonság és stabilitás megőrzése érdekében. Jelenleg 57 tagállama van, minden állam azonos jogokkal rendelkezik. Tevékenysége felöleli a fegyverzetellenőrzést, a megelőző diplomáciát, az emberi- és kisebbségi jogokat, a választások ellenőrzését, a demokratikus folyamatok támogatását, a terrorizmus elleni küzdelmet, a gazdasági és környezetvédelmi ügyeket. Döntéseit egyhangúlag hozza, de azok nem kötelező érvényűek. Székhelye Bécsben van, és Genfben, Hágában, Koppenhágában, Prágában és Varsóban működnek még szervezetei. Ezen kívül tizenhat misszióban foglalkoztat szakértőket konfliktus megelőzés érdekében és részt vesz a rendvédelmi reformok elősegítésében, elsősorban a Balkánon és Közép- Ázsiában. Az elődszervezet az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet (EBEE) az 1970-es évek elején alakult, azzal hogy párbeszédet biztosítson a Kelet és Nyugat között. Az EBEE záróokmányát 1975. augusztus. 1-én, írták alá Helsinkiben Európa és Észak-Európa 35 országának (Albániát kivéve) az összes európai állam, továbbá az Egyesült Államok és Kanada) állam- illetve kormányfői. Az EBESZ operatív egységei az Terrorizmus Elleni Egysége (Action against Terrorism Unit), a Határbiztonsági és Igazgatási Egysége (Border Security and Management Unit), a Koordinációs Irodája (Co-ordination Cell), a Nemzetek Fölötti Fenyvetések Főosztályát (Transnational Threats Department [TNTD]), a Stratégiai Rendőri Ügyek Egysége (Strategic Police Matters Unit- SPMU), amelynek feladatai közé tartozik a jogállamiság érvényesülésének elősegítése, az alapvető demokratikus alapelvek érvényre juttatása. Ezeket a feladatokat szakértők biztosításával, az adott rendvédelmi szerv átvilágításával és egyéb segítségnyújtással látja el.

- *Az EBESZ a Konfliktus Megelőző Központja (Conflict Prevention Center [CPC])*, tanácsadással, elemző-értékelő tevékenységgel segíti elő a Főtitkár, a tagállamok, valamint a missziók munkáját. 1990-ben a hidegháború végeztével, Párizsban a tagállamok új irányt szabtak az EBEE számára. (Párizsi határozat egy új Európáért Paris Charter for a New Europe). A feladat a zajló történelmi változások kezelése, és az új kihívásokra a megfelelő válasz biztosítása a tagországok számára. Még ebben az évben létrehozásra került a Konfliktus Megelőző Központ, azzal a feladattal, hogy csökkentse a konfliktusok kockázatát, valamint, hogy tanácsadással, elemző és értékelő tevékenységgel segítse a Főtitkár, a tagállamok és a missziók munkáját.

- *Európai Unió Az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ)** feladata az Európai Unió külügyi- és biztonságpolitikájának a végrehajtása. Az EKSZ a Lisszaboni Szerződés által létesített szervezet, amelynek a feladata az Európai Unió (EU) külügyi politikájának

végrehajtása. Hivatalosan 2011-ben alakult meg. Székhelye Brüsszelben van. Az Európai Külügyi Szolgálat az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének munkáját segíti. A főképviselő, aki egyben az Európai Bizottság egyik alelnöke is, ellátja az EU kül- és biztonságpolitikájának képviselőtét a globális szinten, összehangolja az Európai Bizottság külkapcsolatok terén végzett munkáját, és elnököli az uniós tagállamok külügyi minisztereinek, valamint védelmi és fejlesztési minisztereinek üléseit. A főképviselő/alelnök irányítja az EU kül- és biztonságpolitikájának végrehajtását. Az EKSZ fő feladatai a főképviselő támogatása az EU kül- és biztonságpolitikájának kialakításában és végrehajtásában, gondoskodás a nem uniós országokkal kialakított diplomáciai kapcsolatokról és stratégiai partnerségekről, együttműködés az EU-tagországok, az ENSZ és más, meghatározó jelentőségű szervezetek és országok diplomáciai szolgálatával. Az EKSZ-nek külön válságkezelő intézményei is vannak: a Válságkezelési és Tervezési Igazgatóság (Crisis Management and Planning Directorate [CMPD]), a Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálat (Civilian Planning and Conduct Capabilities [CCPC]), az EU Katonai Törzs (EU Military Staff [EUMS]), az EU Hírszerző Elemző Központ (Intelligence Analysis Center [INTCEN]), az EU Műveleti Központ (EU Operation Center [EU OPCEN]), az Európai Unió Műhold Központ (EU Satellite Center [EUSC]), az Európai Védelmi Ügynökség (European Defence Agency [EDA]), az Európai Biztonsági és Védelmi Főiskola (European Security and Defence College [ESDC]), az Európai Unió Biztonsági Tanulmányok Intézete (European Union Institute for Security Studies [EUISS]).

- *Az Európai Unió Politikai és Biztonsági Bizottság (Political and Security Committee [PSC])* az EU közös kül- és biztonságpolitikájának és közös biztonság- és védelempolitikájának alakításáért felel

- *Az Európai Unió Katonai Bizottsága (European Military Committee [EUMC])* az EU legmagasabb szintű katonai testülete.

- *Az Európai Unió Politikai-Katonai Csoportja (Politico-Military Group [PMG])* A katonapolitikai kérdésekkel foglalkozó csoport feladatköre az uniós katonai, illetve polgári-katonai témák politikai vonatkozásaira, köztük a koncepciókra, képességekre, műveletekre és missziókra terjed ki.

- *Az Európai Unió Polgári Válságkezelési Bizottsága (Committee for Civilian Aspects of Crisis Management [CivCom])* tanácsadással szolgál a Politikai és Biztonsági Bizottság számára a válságkezelés polgári szempontjairól.

- *Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (North Atlantic Treaty Organisation [NATO])*, <https://hu.wikipedia.org/wiki/Katona> Katonai egyesülés, 29 észak-amerikai és európai ország szövetsége, amelyet a második világháború után, 1949. IV. 4-én alapítottak Washingtonban. A szervezet célkitűzéseit a szerződés foglalja magában, amelynek értelmében a tagállamok minden politikai és katonai eszközt igénybe vesznek a tagországok szabadságának és a biztonságának megőrzése érdekében. Hivatalos nyelvei az angol és a francia. A NATO a hidegháborús fegyverkezési verseny egyik közvetlen eredménye. Napjainkban a tagországok határain túl is végez békefenntartói feladatokat. A NATO alapvető biztonsági feladatai közé tartozik, hogy nélkülözhetetlen alapul szolgál az európai stabil biztonsági környezet számára, a demokratikus

intézmények fejlődése, valamint a viták békés rendezése iránti elkötelezettség szellemében. Olyan környezet kialakítására törekszik, amelyben egyetlen ország sem gyakorolhat megfélemlítést vagy erőszakot bármely nemzettel szemben, és nem hajthat hatalma alá másokat fenyegetéssel vagy erőszak alkalmazásával. Az Észak-atlanti Szerződés 4. cikkelyének megfelelően transzatlanti fórumul szolgál, és a szövetségesek a tagállamok létfontosságú érdekeit érintő bármely kérdésben konzultálhatnak, beleértve az olyan fejleményeket, amelyek veszélyeztetik a régió biztonságát. Elősegíti a tagállamok erőfeszítéseinek összehangolását, valamennyi tagország számára aggodalmat keltő területeken. Elrettentést és védelmet biztosít bármelyik NATO-tagállam területe elleni agresszió minden formájával szemben. Elősegíti a biztonságot és a stabilitást azzal, hogy folyamatosan és tevékenyen együttműködik valamennyi partnerével a Partnerség a Békéért program és az Euró-atlanti Partnerségi Tanács keretében, továbbá az Oroszországgal és Ukrajnával folytatott konzultáció, együttműködés és partneri viszony keretében. Elősegíti a nemzetközi biztonságra vonatkozó tényezők és az e téren folyó együttműködés céljainak jobb megértését azzal, hogy aktív tájékoztató programokat valósít meg a szövetség és a partnerek országaiban, továbbá olyan kezdeményezések révén, mint amilyen a mediterrán párbeszéd.

- *Észak-atlanti Szerződés Szervezetének Tanácsi Műveletek és Gyakorlatok Bizottsága (Council Operations and Exercises Committee [COEC])* foglalkozik a válságkezeléssel, az erre vonatkozó intézkedésekkel, eljárásokkal. A Bizottság a fóruma a válságokkal kapcsolatos konzultációknak és koordinációnak. Irányítja a válságkezeléssel kapcsolatos gyakorlatok tervezését, előkészítését és végrehajtását. A Bizottság munkáját a Műveleti Osztály segíti.

- *Észak-atlanti Szerződés Szervezetének Politikai Bizottsága (Political Committee [PC])* a szervezet Észak-atlanti Tanácsának tanácsadó és válságkezelő testülete.

- *Külügyminisztérium Nemzetközi Fejlesztési Főosztály (KÜM NFF)* feladata, hogy hazánk nemzetközi fejlesztéspolitikáját koordinálja, és ezáltal külpolitikai és gazdasági célkitűzéseinkkel összhangban hozzájáruljon a fejlődő országok felzárkózásához. A nemzetközi fejlesztési együttműködés küldetése a fejlődő országok helyzetének fenntartható javítása, a szegénység elleni küzdelem, valamint a biztonság és stabilitás megteremtése. A politika ezáltal a nemzetközi béke egyik elismert sarokkövévé vált.

- *Nemzetközi Rendőri Koordinációs Testület (International Police Coordination Board [IPCB])* az IPCB 2007 januárjában került felállításra, Kabulban. Az EUPOL Afganisztán 2007-es telepítése után annak delegáltjai valamint az amerikai hadsereg Afganisztáni Egyesített Biztonsági Átmeneti Parancsnokság (Combined Security Transition Command Afghanistan [CSTC-A]) egységének tagjai alkották a Testületet. Feladata részben megegyezett az EUPOL feladataival, azzal a különbséggel, hogy az IPCB nem végzett tanácsadói feladatokat, csak koordinált. Vezetője az afgán belügyminiszter. Az IPCB jelenleg is folytatja koordinációs tevékenységét az afgán rendvédelmi szervek fejlesztése érdekében.

- *Német Rendőri Projekt Iroda (German Police Projekt Office for Afghanistan [GPPO])*

- *Szervezet a Demokráciáért és a Gazdasági Fejlődésért, Grúzia, Ukrajna, Azerbajdzsán, Moldávia (Organization for Democracy and Economic Development is a regional*

organization of four post-Soviet states: Georgia, Ukraine, Azerbaijan, and Moldova [GUAM]) a térség biztonságának erősítésében: az együttműködő államok 1997. X. 10-én Grúzia, Ukrajna, Azerbajdzsán és Moldova Strasbourghban létrehozták a GUAM fórumot, amelyhez 1999-ben Üzbegisztán is csatlakozott és a fórum megnevezése GUUAM lett. Üzbegisztán kiválása után a fórum szervezetté alakult, Szervezet a Demokráciáért és Gazdasági Fejlődésért (GUAM) elnevezéssel. A GUAM együttműködés rendvédelmi területen a jogi háttér megteremtése után a GUAM Nemzeti Rendészeti Együttműködési Központok létrehozásával és a hozzájuk kapcsolódó munkacsoportok és más szervezetek felállításával kezdődött a négy országban. A négy központ együttesen alkotta GUAM Virtuális Rendészeti Együttműködési Központját. A teljes egészében az Egyesült Államok által kigondolt és finanszírozott GUAM egésze csak részben bizonyult sikeresnek abban, hogy a négy egykori szovjet tagállam, a több évszázados Oroszországhoz fűződő kötődések ellenére is, eltávolodjon Moszkvától és a FÁK szervezete helyett más alternatívát keressen, átfogó nyugati pénzügyi támogatása hiányában kevésbé bizonyult sikeresnek a regionális integrációt biztosító projektek kidolgozásában és finanszírozásában, és lényegében kudarcot vallott a négy állam polgárai túlzott elvárásainak teljesítésében. A Szervezet a Demokráciáért és Gazdasági Fejlődésért – GUAM fennmaradása kétséges, mivel nem vált a FÁK alternatívájává, újabb tagállamokkal nem gyarapodott, a tagállamok Oroszországhoz való viszonya pedig nem egységes. Az együttműködés hatékonyságát az is nehezíti, hogy Moldova inkább Moszkvához, Azerbajdzsán Ankarához húz, Grúzia és Ukrajna pedig az Amerikai Egyesült Államokra figyel. A GUAM feladatának végrehajtásával a Dél-kelet Európai Együttműködési Kezdeményezés Határokon Átnyúló Bűnözés Elleni Harc Bukaresti Központjának (SECI Központ) égisze alatt, a SECI Központ korábbi igazgatóját bízták meg annak a munkacsoportnak a vezetésével, melynek egy bolgár és további két magyar tagja lett. A vezetésükkel együttműködési központokat alakítottak ki Bakuban, Kisinyovban és Tbilisziben. A négy központ együttesen alkotta a GUAM Virtuális Rendészeti Együttműködési Központját. A több, mint egyéves munka sikeresnek bizonyult, hiszen eredményes működött közre a közös műveletek szervezésében és végrehajtásában, különösen a kábítószer elleni harc és az emberkereskedelem területén, valamint a nagy nemzetközi rendezvények (labdarúgó EB Ukrajnában, Eurovízió dalfesztivál Bakuban) sikeres lebonyolításának biztosításában. A teljes egészében az Egyesült Államok által kigondolt és finanszírozott GUAM csak részben bizonyult sikeresnek abban, hogy a négy egykori szovjet tagállam, a több évszázados Oroszországhoz fűződő kötődések ellenére is, eltávolodjon Moszkvától és a Független Államok Közössége (FÁK) szervezete helyett más alternatívát keressen. Átfogó nyugati pénzügyi támogatása hiányában kevésbé bizonyult sikeresnek a regionális integrációt biztosító projektek kidolgozásában és finanszírozásában, lényegében kudarcot vallott az érintett államok polgárai által támasztott túlzott elvárásai következtében. Mára a GUAM fennmaradása kétséges vált, mivel a FÁK országai újabb tagállamokkal nem gyarapodtak, a tagállamok Oroszországhoz való viszonya pedig nem egységes.

- *Többnemzetiségű Erők és Megfigyelők (TEM) (Multinational Force and Observers [MFO])* nemzetközi szervezete szintén szerepet vállal a válságkezelő tevékenységekben. Az MFO egy 1981 augusztusában alapított, 16 ország által támogatott nemzetközi béke-műveleti együttműködés. Alapító tagjai helyszíni jelenléttel: Ausztrália, az Egyesült Államok (USA), az Egyesült Királyság (UK), Fidzsi-szigetek, Franciaország, Hollandia (1982-1995), Kanada, Kolumbia, Norvégia, Olaszország, Uruguay, valamint Új-Zéland. Támogató (házigazda) államok Egyiptom és Izrael, illetve a műveletet anyagilag Japán és a Német Szövetségi Köztársaság is finanszírozza. 1995 augusztusától, a misszióból kivonuló Hollandiát hazánk váltotta, és a misszióban húsz éven keresztül, 2015. IV. 1-ig, 41 fős katonai-rendőri közös kontingens volt jelen. Az MFO elsődleges feladata az Egyiptom és Izrael közötti béke-megállapodás kölcsönös betartásának ellenőrzése. A szervezet diplomáciai központja Rómában, nemzeti összekötő irodái pedig Kairóban és Tel-Avivban vannak. Mandátuma az Egyiptomi Arab Köztársaságra és Izrael Államra terjed ki, maga a művelet kijelölt bázisai földrajzilag Egyiptom legkeletibb területén, az Izraellel határos Sínai-félszigeten fekszik, illetve helyezkednek el. Az MFO északon, a Sínai-félsziget legnagyobb kereskedővárosa, El-Arish körzetében egy nagy, El-Gorah nevű központi táborral (North Camp), délen a turizmus egyik központja, Sharm el-Sheikh mellett egy kisebb (déli) táborral (South Camp) rendelkezik, a táborokat észak-déli irányban, többé-kevésbé azonos távolságban fekvő (összefüggő) megfigyelőpontok (remote sites) kötik össze.

